

**TESTİ KIRILMADAN
NEET'LERE NE YAPILMALI?
SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?**

TESTİ KIRILMADAN NEET'LERE NE YAPILMALI? SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?

Bu rapor KOSAM tarafından
özel olarak hazırlanmıştır.
www.kosam.org

**TESTİ KIRILMADAN
NEET'LERE NE YAPILMALI?
SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?**

İmtiyaz Sahibi

Kalkınma Odaklı Stratejik Araştırmalar Merkezi adına
Lütfi Can BAŞARAN

Hazırlayanlar

Dr. Ahmet ÇELİK
Koray GÜÇLÜ
Şükran Özge ÖZER
Zülfiye KAYNAR

Kapak

Yapay Zekâ

Baskı Yeri, Yılı

Konya, 2024

ISBN

978-625-94211-7-9

KTO Karatay Üniversitesi Yayınları
Eylül 2024

KOSAM

Akabe Mah. Alaaddin Kap Cad.
No:130 42020 Karatay / Konya

www.kosam.org

Bu yayının tüm hakları KOSAM'a aittir. KOSAM'ın izni olmadan yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama vd.) yollarla basımı, yayımı, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek sureti ile alıntı yapılabilir.

TESTİ KIRILMADAN NEET'LERE NE YAPILMALI? SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?

YÖNETİCİ ÖZETİ

NEET, "Ne Eğitimde Ne İstihdamda Bulunan Gençler" kavramının kısaltmasıdır ve gençlerin eğitim, işgücü veya herhangi bir mesleki eğitim programına katılmamasını ifade etmektedir. Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de bu tanıma uyan gençler büyük bir sorun haline gelmiştir. Türkiye'nin genç nüfusu, ülkenin geleceği için büyük bir potansiyel oluştururken, NEET kategorisindeki gençlerin sayısı ve oranı endişe verici seviyelerde seyretmektedir.

NEET olma durumunun altında yatan nedenler çeşitli ve genellikle karmaşıktır. Türkiye'deki gençlerin NEET olma nedenlerini anlamak, etkili politikalar geliştirmek için kritik öneme sahiptir. Gençlerin NEET olma nedenlerine ilişkin; eğitim sistemine erişim sorunları, işgücü piyasasındaki zorluklar, ekonomik koşullar, toplumsal ve kültürel normlar, psikolojik faktörler vb. birçok bulguya rastlamak mümkündür. Bu faktörlerin bir araya gelmesi, gençlerin NEET olma durumunu etkileyen karmaşık bir ağ oluşturur. Dolayısıyla gençlerin NEET olma durumunu incelerken bu nedenleri dikkate almak gereklidir. İlgili nedenlerin anlaşılması, etkili politikaların geliştirilmesine, gençlerin eğitim ve istihdamına katılımını artırmaya yönelik stratejilerin belirlenmesine yardımcı olmak için önemlidir.

NEET olmak gençlerde; yüksek düzeyde stres, özgüven eksikliği ve toplumdan soyutlanma gibi psikososyal sorunlara yol açabilmektedir. NEET olma durumu gençlerin hayatını büyük ölçekte kısıtlama ve sosyal dışlanmaya maruz kalmalarına neden olmakla birlikte bu durum sosyal hayatlarını, aile düzenlerini hatta gelecek planlarını tamamen etkilemektedir. NEET olmanın neden olduğu umutsuzluk hissi gençleri sürecin tamamen dışarısına itmekte ve tamamen pasif hale gelmelerine yol açmaktadır. Gençlerin NEET olma durumu, sadece bireysel düzeyde değil, aynı zamanda toplumsal ve ekonomik düzeyde de önemli sorunlara neden olmaktadır. NEET gençlerin maruz kaldığı psikolojik sorunlar toplumun sosyal refahını etkilerken, ekonomiye olan katkılarının sınırlı olması uzun vadede ekonomik kalkınma üzerinde olumsuz etkilere sebebiyet vermektedir.

NEET olma nedenlerini iyi anlamak doğru çözümlere erişme açısından kritik bir öneme sahiptir. Nedenlerin iyi analiz edilmesi ve bu nedenler üzerinden politikaların geliştirilmesi süreç için daha etkili olacaktır. Çünkü günümüzde birçok uygulama var olsa da ülkemizdeki uygulamalar sorunu çözümlemede yetersiz kalmaktadır.

TESTİ KIRILMADAN NEET'LERE NE YAPILMALI? SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?

Raporda yer verilen veriler incelendiğinde, Türkiye'de NEET olan gençlerin oranında azalma eğilimi görülmektedir. Ancak son yıllarda bu düşüş hız kaybetmiş olup NEET gençlerin sayısı hâlâ yüksek seviyelerde seyretmektedir. 1998'den bu yana NEET oranları düşüş göstermiş olsa da son dört yılda bu eğilim yavaşlamış durumdadır. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, Türkiye'deki NEET oranı 2023 yılında %26,6 olarak kaydedilmiştir. Mevcut durum Türkiye'deki genç nüfusun eğitim ve işgücüne olan katılımını artırmak için daha fazla çaba harcanması gerektiğini göstermektedir.

Dünya genelinde de NEET durumu endişe verici boyuttadır. OECD ülkelerinin NEET ortalaması %12,6'dır. NEET oranı en düşük ülke Hollanda olurken Türkiye, OECD ülkeleri arasında NEET oranı en yüksek ikinci ülke konumundadır. Türkiye'nin NEET oranında dünya ortalamasının üzerinde olması üstüne düşülmesi gereken kritik bir konu olduğunu vurgular niteliktedir. Ayrıca ilgili kategorideki gençlerin eğitim ve işgücüne katılımlarını artırmak adına yapılacak çalışmalar, ülkenin ekonomik ve sosyal kalkınması için kritik öneme sahiptir.

Sorunu çözmek her ülke için önemlidir ve NEET üzerine çeşitli ülkelerde uygulanmış başarılı politika örnekleri mevcuttur. Bu politika örnekleri incelendiğinde, gençlerin işgücüne katılımlarını artırmayı ve rekabet edebilirliklerini güçlendirmeyi amaçlayan çeşitli stratejilerin bulunduğu görülmektedir. Sonuç alınmış stratejileri anlamak ve ülkemize uyarlamak NEET sorununa verimli çözümler üretme hususunda önem arz etmektedir.

Konya özelinde NEET verileri incelendiğinde, Türkiye'ye paralel şekilde şehirde de benzer sorunların yaşandığı görülmektedir. Konya'da NEET oranı, Türkiye genelindeki ortalamaya yakın bir seviyede seyretmektedir. Mevcut veriler 2020 yılından 2023 yılına kadar NEET oranlarının düşüş eğiliminde olduğunu göstermekle beraber oranlar Konya'daki NEET'lerin de hâlâ sorun teşkil ettiğini göstermektedir.

Ne eğitimde ne istihdamda olan gençleri de ilgilendiren faaliyetlerden olan aktif işgücü piyasası programları incelendiğinde; 2021'den 2023 yılına kadar Türkiye genelinde ve Konya'da gençlerin bu tür programlara olan katılımının düştüğü görülmektedir. 15-24 yaş arası gençlere yönelik sunulan işe yerleştirme hizmetleri verileri de aynı dönem içerisinde hem Türkiye genelinde hem de Konya'da bir düşüşü göstermektedir. Bu sonuçlar, gençlere sunulan işe yerleştirme hizmetlerinde belirli bir azalmanın olduğunu göstermektedir.

TESTİ KIRILMADAN NEET'LERE NE YAPILMALI? SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?

Bütün göstergeler, Türkiye'nin NEET ile mücadelede daha fazla çaba sarf etmesi ve politika geliştirmesi gerektiğini anlatmaktadır. Ulusal düzeyde olduğu kadar yerel düzeyde de bu çabaların desteklenmesi ve koordinasyonun sağlanması önemlidir. Bu sayede gençlerin potansiyellerini açığa çıkarabilecekleri bir ortam sağlanabilir ve NEET sorunu daha etkili bir şekilde ele alınabilir.

NEET ile ilgili dünya, Türkiye ve Konya verileri incelendikten, küresel ve ulusal çaptaki uygulamalar dikkate alındıktan sonra çalışmanın son bölümünde aşağıdaki öneriler, sorunun çözümüne faydalı olması amacıyla sunulmuştur:

- Değişen işgücü dinamiklerine uygun olarak esnek çalışma modellerinin teşvik edilmesi ve bağımsız çalışanların haklarını koruyan yasal çerçeveler oluşturulmasını içeren **saatlik/parça bazlı çalışma modeli**,
- Her şehrin ihtiyaçlarına yönelik özelleştirilmiş NEET entegrasyon programları oluşturulmasına, gençlerin eğitim ve işgücüne katılımlarını artırmak için yerel çözümler aranmasına yönelik **şehir bazlı NEET programları**,
- İşletmelerle okullar arasındaki iş birliğinin artırılmasını, staj programları ve mentorluk programları gibi uygulamalarla gençlerin iş hayatına hazırlanmalarının desteklenmesini içeren **iş hayatı ve eğitimin entegrasyonu** ve
- Dijital okur-yazarlık eğitimlerini verecek programları ve farklı bilgi beceri paketlerini içeren **dijital eğitim programları**.

Özetle; geleceğin teminatı olan gençlerin istihdam ve eğitim konusunda niteliklerini artırmak, testi kırılmadan soruna el atmak şehrimiz, ülkemiz ve dünya geleceği için son derece kıymetli bir vazifedir.

TESTİ KIRILMADAN NEET'LERE NE YAPILMALI? SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?

İçindekiler

YÖNETİCİ ÖZETİ	1
GİRİŞ	6
1. NEET KAVRAMSAL ÇERÇEVE	8
1.1. NEET'in Tanımı.....	8
1.2. NEET Grubunun Özellikleri.....	10
1.3. NEET Olma Nedenleri	12
1.4. NEET Olmanın Gençler Üzerindeki Etkisi	19
2. DÜNYA, TÜRKİYE ve KONYA'DA NEET	25
2.1. Dünya'da NEET	25
2.2. Dünya'daki NEET Uygulama Örnekleri	26
2.3. Türkiye'de NEET.....	28
2.4. Türkiye'de NEET Çalışmaları	30
2.4.1. Ücret/ İstihdam Sübvansiyonları.....	30
2.4.2. Eğitim Politikaları	31
2.4.3. Girişimciliğin Özendirilmesi	31
2.5. Konya'da NEET	32
2.6. TR52 Bölgesindeki NEET Uygulamaları	33
2.6.1. İşbaşı Eğitim Programı	33
2.6.2. Mesleki Eğitim Kursları.....	33
2.6.3. Girişimciliğin Özendirilmesi.....	34
3. MODEL ve ÖNERİLER	36
3.1. Saatlik / Parça Bazlı İş Modeli	36
3.2. Şehir Bazlı NEET Programları	37
3.3. İş Hayatı ve Eğitimin Entegrasyonu	37
3.4. Dijital Eğitim Programları.....	38
4. SONUÇ.....	39
KAYNAKÇA.....	41

TESTİ KIRILMADAN NEET'LERE NE YAPILMALI? SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?

ŞEKİLLER

Şekil 1:NEET Alt Grupları	11
Şekil 2: 2019-2022 OECD 15-29 Yaş NEET Verileri (%)	26
Şekil 3: OECD 1997-2022 Türkiye NEET Verileri (%)	29
Şekil 4: Ne Eğitimde Ne İstihdamda Olanlar (Milyon, %)	29
Şekil 5: Bitirdiği Eğitim Düzeyine Göre Ne Eğitimde Ne İstihdamda Olanların Oranı (%)	30

TABLolar

Tablo 1: Konya 15-24 Yaş İşsizlik Verileri (Bin Kişi)	32
Tablo 2: Aktif İşgücü Piyasası Programları 15-24 Yaş (İşbaşı Eğitim + Mesleki Eğitim).....	33
Tablo 3: 15-24 Yaş Gençlere Yönelik Sunulan Hizmetler (İşe Yerleştirme)	34

Bu rapor KOSAM tarafından
özel olarak hazırlanmıştır.
www.kosam.org

TESTİ KIRILMADAN NEET'LERE NE YAPILMALI? SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?

GİRİŞ

Günümüzde işsizlik ve istihdam eksikliği, gençlerin yaşadığı en yaygın sorunlardan birisidir. Birçok ülkede büyük endişe kaynağı olan bu sorun, özellikle Türkiye gibi genç ve dinamik nüfusa sahip olan ülkelere daha çok hissedilmektedir. Son yıllarda ne eğitimde ne istihdamda bulunan gençlerin sayısının önemli ölçüde artmış olması sorunun ciddiyetini ortaya koymaktadır. Ülkelerin ekonomik gelişimlerinde gençlerin rolü yadsınamaz bir gerçektir. Genç nüfusun ekonomik üretime katkı sağlamaması sosyal ve ekonomik maliyetlere neden olmaktadır. Uzun süreli işsiz kalmanın gençlerde oluşturduğu; isteksizlik, özgüven eksikliği, memnuniyetsizlik hali, intihar eğilimi, madde kullanımı, şiddet eğilimi gibi sorunlar ise büyük sosyal maliyetlere sebebiyet vermektedir. Gençlerin bu tür sorunlarla iç içe olmasının tüm toplumu etkilemesi ise kaçınılmazdır. Dolayısıyla işsizlik sorunu yalnızca iktisadi olmanın çok ötesindedir.

Gençler yalnızca iş bulmakta zorlanmamakta aynı zamanda eğitim ve yetiştirme süreçlerinden de uzak kalmaktadır. Ayrıca bu durum işsizlik ve istihdam gibi kavramların yetersiz kalmasına ve yeni terimlerin ortaya çıkmasına da neden olmuştur. Bu terimlerden birisi de gençlerin ne eğitimde ne istihdamda ne de yetiştirme sürecinde yer almadığını ifade eden NEET kavramıdır. Küresel olarak bakıldığında, NEET grubuna giren gençlerin farklı sosyal kesimlerden olabildiği ve çeşitli sebeplerle bu durumda oldukları görülmektedir. NEET grubundaki gençlerin sayısı her geçen gün artarken bu grup oldukça çeşitli ve heterojen bir yapıya sahiptir. NEET, işgücü piyasasındaki eksikler, yeterli deneyim ve beceriye sahip olamamaları, geçici olarak eğitimden ayrılmış olmaları ve tekrar okula dönmeyi planlamaları gibi birçok nedenle sosyal ve ekonomik açıdan savunmasız hisseden gençleri içermektedir (Henderson, Hawke & Chaim, 2017:138). Grubun çoğunluğunu okulu erken bırakan, işsizlikle karşı karşıya kalan ve özgüven eksikliği yaşayan gençler oluştursa da aile üyelerine bakma sorumluluğu taşıyanlar, hasta/engelli bireyler de bu gruba dahil olabilmektedir.

Toplum ve bireylerin içine girdiği çok yönlü dönüşüm, gençlerin eğitimden iş hayatına geçiş süreçlerini karmaşık hale getirmektedir. Çalışma hayatının ileri yaşlara kadar devam etme olasılığı, teknolojik ilerlemelerin bazı işleri ortadan kaldırması ve yapay zekânın bazı işleri üstlenmesi gibi faktörler, çalışma hayatında büyük değişimlere neden olmaktadır. Ayrıca son

TESTİ KIRILMADAN NEET'LERE NE YAPILMALI? SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?

---

dönemde yapay zekânın yaygınlaşması, iş anlayışı ve piyasa koşullarının evrimi, gençler arasında iş beklentilerini değiştirmiştir.

Küresel düzeyde, eğitim sonrası istihdam edilemeyen gençlerin sayısının artmasına neden olan birçok etken bulunmaktadır. Gelişmekte olan ülkelerde; esnek olmayan hiyerarşik yapılar, liyakat sorunları, yolsuzluk ve kamu kaynaklarının kötüye kullanımı gibi sorunlar, “NEET” olan gençlerin oranını artırmaktadır. Bu durum küresel ölçekte modern çağın en büyük ekonomik sorunlarından birisidir. NEET gençlerin çeşitli bir grup olması, anlama ve çözüm üretme durumunu zorlaştırırsa da araştırılması ve üstüne düşülmesi ülke refahı için elzemdir.

Bu rapor KOSAM tarafından
özel olarak hazırlanmıştır.
www.kosam.org

TESTİ KIRILMADAN NEET'LERE NE YAPILMALI? SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?

1. NEET KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. NEET'in Tanımı

NEET kavramı, "Not in Employment, Education or Training" ifadesinin kısaltmasıdır ve Türkçe'de "Ne Eğitimde Ne İstihdamda Ne de Yetiştirmede" olarak çevrilmiştir. Gençlerin istihdamına ilişkin ülkelerin performansını ölçmede genç işsizlik oranı ve genç istihdam oranı gibi geleneksel göstergeler yetersiz kalmaktadır. Bu klasik göstergeler, işgücü piyasasında yalnızca aktif nüfusu kapsadığı için sorunun tam boyutunu göstermede yetersiz kalmaktadır (Kılıç, 2014:122). Bu durum hem ölçüm yöntemlerinin geliştirilmesini hem de genç işsizliğin azaltılmasını gerektirmiş ve bu bağlamda "ne eğitimde ne istihdamda ne de yetiştirmede (NEET)" kavramı ortaya çıkmıştır. NEET kavramı, genç işsizlerin yanı sıra aktif olmayan genç nüfusu da içermektedir.

NEET kavramı, 1980'lerin başında Birleşik Krallık'ın 16-18 yaş arası bireylerin işgücü piyasasına girerken yaşadıkları zorlukları analiz etmeye başlamış ve diğer hassas gruplardan farkını belirtmek için bir gösterge arayışına girmesi ile ortaya çıkmıştır. 1999 yılında ise İngiltere Sosyal Dışlama Birimi'nin yayımlanan "Aradaki Farkı Kapatma" raporu ile resmi olarak siyasi gündeme taşınmıştır (Social Exclusion Unit, 1999).

Ne eğitimde ne istihdamda olanlar kavramının tanımı, AB ülkeleri arasında genellikle büyük farklılıklar göstermese de bazı ülkelerde kapsamı değişiklik gösterebilmektedir. Örneğin; Birleşik Krallık ve Yeni Zelanda'da bu kavram 16-18 yaş grubunu içerirken, AB üyesi ülkeler de bu yaş aralığı başlangıçta 15-24 iken zamanla 15-29'a genişletilmiştir (Eurofound, 2016: 1). Japonya ve Kore gibi ülkeler ise kavramı yalnızca işgücü piyasasından dışlanma değil, aynı zamanda toplumsal yaşamdan da dışlanma bağlamında ele almaktadır. Bu ülkeler, bazı grupları (örneğin ev kadınları gibi) dışarıda bırakarak 15-34 yaş grubunu NEET göstergesine dahil etmektedir (Eurofound, 2012: 20).

NEET ve genç işsizlik kavramları birbirleriyle sık sık karıştırılmasına rağmen aralarında önemli farklılıklar bulunmaktadır. NEET kavramı sadece bir ekonomik gösterge değil, aynı zamanda önemli bir sosyal gösterge olarak da kabul edilebilmektedir. Ayrıca NEET, genç işsizlik kavramından daha geniş bir kapsama sahiptir. Örneğin, iş arama sürecini tamamen bırakmış olsa bile iyi bir iş fırsatı bulduğunda çalışmaya başlayabilecek bir genç, genç işsiz olarak kabul edilmezken, NEET kapsamına girmektedir. Bu nedenle, NEET kavramı genç

TESTİ KIRILMADAN NEET'LERE NE YAPILMALI? SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?

işsizlik kavramından daha karmaşık ve çeşitli bir yapıya sahipken, geniş bir demografik grubu temsil etmektedir (Susanlı, 2016: 43).

Avrupa Komisyonu İstihdam Komitesi Göstergeler Grubu, Avrupa 2020 İstihdam Stratejisi kapsamında 2010 yılında NEET teriminin tanımını yapmıştır. Bu tanıma göre, NEET gençleri "ne eğitimde ne istihdamda ne de yetiştirmede" olanları ifade etmektedir. NEET kavramı, Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) tanımlarına göre işsiz veya aktif olmayan, eğitimde veya yetiştirmede yer almayan gençleri kapsamaktadır. NEET'in temel göstergesi 15-24 yaş aralığını içermektedir (European Comission, 2010:2).

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) yaptığı tanıma göre ise, NEET kavramı işsiz ve işgücüne dahil olmayan genç nüfusu içerirken, aynı zamanda eğitim (örgün eğitim, yaygın eğitim, çıraklık eğitimi, kurs gibi) almamış ve devam etmemiş olanları da kapsamaktadır.

NEET kategorisi, kendi içinde aktif ve pasif NEET olarak ikiye ayrılmaktadır (OECD, 2016). Aktif NEET bireyler, eğitim sürecine dahil olmamalarına rağmen iş aramaya devam etmektedirler. Gelir getirici bir işte bulunmayan ancak işe başlamaya hazır oldukları düşünülen bu kişiler, işsiz olarak kabul edilir ve iş bulduklarında istihdam kategorisine geçerek NEET sürecinden çıkarlar. Diğer yandan, pasif NEET bireyler eğitim sürecine dahil olmadıkları gibi iş de aramaz ve bu nedenle işsiz olarak değerlendirilemezler ve işgücüne dahil olmayanlar grubuna girerler. Aktif NEET bireylerle kıyaslandığında, pasif NEET bireylerin kalıcı ve kronik bir sorun oluşturma potansiyeli daha yüksektir, bu nedenle NEET ile mücadelede öncelikli gruplar arasında yer almaktadırlar (Işık, 2019).

Avrupa Yaşam ve Çalışma Koşullarını İyileştirme Vakfı (Eurofound) ise, NEET gençlerini 5 ana alt kategoride tanımlamaktadır (Mascherini et al., 2012:24):

1. Geleneksel olarak işsiz olanlar,
2. Aile içi sorumlulukları olanlar, hasta veya engelli gençler gibi çalışmaya uygun olmayanlar,
3. İş veya eğitim aramayan, umutsuz ve tehlikeli ya da asosyal bir yaşam tarzını benimsemiş gençler,
4. Aktif olarak iş veya eğitim arayan, ancak yeteneklerine ve statülerine uygun gördükleri fırsatları bekleyen gençler,
5. Seyahat eden ve sanat, müzik, kişisel gelişim gibi faaliyetlerle uğraşan gençler.

TESTİ KIRILMADAN NEET'LERE NE YAPILMALI? SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?

Yukarıdaki tanımlamalar dikkate alındığında NEET'i oluşturan birden fazla grup bulunurken bu kavram, oldukça heterojen bir topluluğu ifade etmektedir. Düşük ekonomik gelir düzeyine ve eğitim seviyesine sahip gençlerin NEET olma riski daha yüksekken, eğitim seviyesi yüksek ve daha yüksek gelir gruplarından olan gençlerin bu grupta yer alma oranı giderek artmaktadır.

Yaşanan ekonomik zorluklar sırasında aktif gençlerin NEET içindeki sayısının arttığı, ancak pasif gruptaki gençlerin neredeyse sabit kaldığı görülmektedir. Bu nedenle, aktif gençleri istihdama dahil etme çabalarının yanı sıra AB, NEET politikalarını pasif gençleri de ya eğitime ya da istihdama dâhil edecek şekilde tasarlamaktadır. Ancak, küresel bir sorun olarak ortaya çıkan NEET için geliştirilen politikalar sonucunda yeterli ilerlemenin kaydedildiğini söylemek oldukça zordur.

1.2. NEET Grubunun Özellikleri

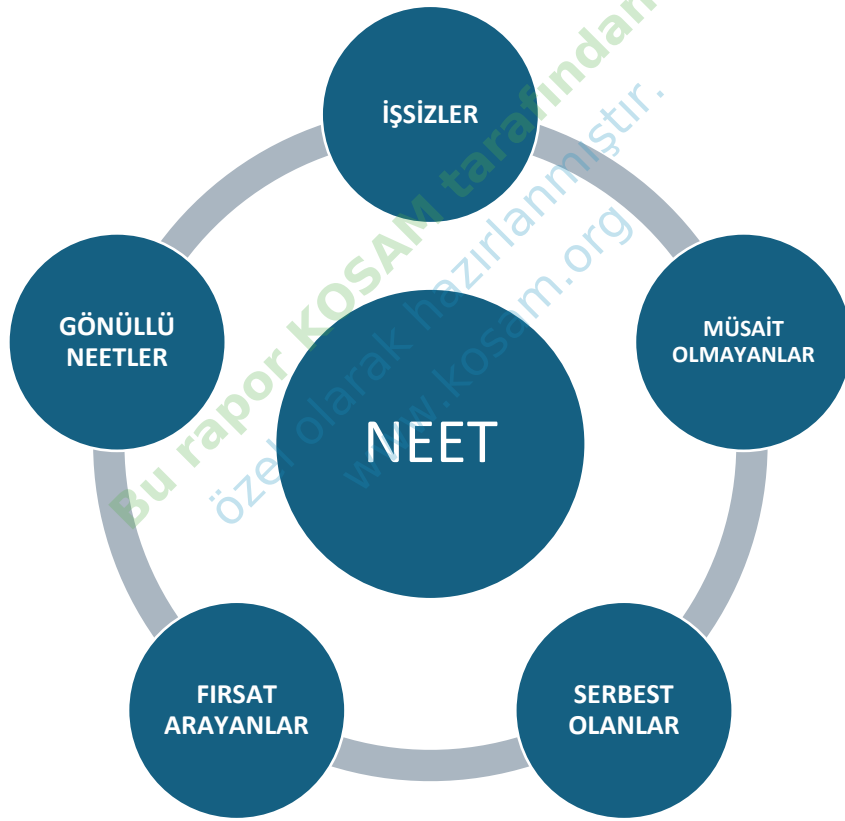
NEET kategorisi son derece çeşitlidir. Literatüre bakıldığında bu gruba dahil olmayı etkileyen birçok faktörün olduğu görülmektedir. Eğitim seviyesi, aile geliri ve geçmişi, göçmenlik, sağlık durumu gibi farklılıklar NEET olmayı etkilemektedir. Ayrıca, kadınlar, engelliler, düşük eğitim seviyesine sahip bireyler, uzak bölgelerde yaşayanlar, göçmen geçmişi olanlar ve düşük hane gelirine sahip gençlerin NEET olma riskinin diğer gençlere göre daha yüksek olduğu gözlemlenmektedir (Mascherini, 2012:57-61). Gençlerin eğitimde,

TESTİ KIRILMADAN NEET'LERE NE YAPILMALI? SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?

istihdamda ve yetiştirmede bulunmamasının birçok nedeni olurken, eğitim seviyesi ve sosyoekonomik durum belirleyici temel faktörler olarak öne çıkmaktadır (Katy, 2015:517).

NEET gençlerinin bir kısmı savunmasız durumda olurken sosyal, kültürel ve beşerî sermayeden yoksun oldukları için de sosyal dışlanma riski ile karşı karşıyadır. Ancak bir kısmı için bu riskler geçerli değildir, çünkü resmi eğitim sisteminin içinde olmasalar dahi beşerî sermayelerini farklı biçimlerde geliştirmekte ve dışlanma riskinden uzak durmaktadırlar (Eurofund,2016). Heterojen bir yapıya sahip olan NEET grubu genellikle beş alt gruba ayrılır (Eurofund, 2012):

Şekil 1:NEET Alt Grupları

Kaynak: Eurofund, 2012: 24

1. **İşsizler:** Kısa ve uzun süreli işsizler olarak kendi içinde de alt gruplara ayrılabilirler ve genellikle en büyük alt grubu oluştururlar.
2. **Müsait Olmayanlar:** İşgücü dışında kalanlar arasında yer alırlar. Genellikle aile içi yükümlülükler, bakım sorumlulukları veya sağlık sorunları gibi nedenlerle işgücüne katılamazlar.

TESTİ KIRILMADAN NEET'LERE NE YAPILMALI? SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?

3. **Serbest Olanlar:** Herhangi bir yükümlülük veya sağlık sorunu olmamasına rağmen çalışmak ya da eğitime devam etmek istemeyen gençleri içerir. Bu grup, iş bulma umudunu kaybetmiş olanlar (gücenmiş işçiler) ile tehlikeli veya asosyal bir yaşam biçimini tercih eden gençleri kapsar.
4. **Fırsat Arayanlar:** Aktif olarak iş ve eğitim fırsatları arayan gençlerdir. Becerilerine ve statülerine uygun olan fırsatları yakalamak için beklerler.
5. **Gönüllü NEET'ler:** Seyahat ederek veya bir sanat dalında bireysel öğrenme yoluyla kendini geliştiren gençleri kapsar. Kendi istekleriyle eğitim ve istihdamın dışında yer alırlar.

Bu sınıflandırmadan da anlaşılacağı üzere, NEET grubunun bir kısmı dezavantajlı durumda olduğu için işgücü piyasasından uzak kalırken, diğer bir kısmı tercihleri nedeniyle NEET grubunda yer alır.

1.3. NEET Olma Nedenleri

Ülkeler arasında, hatta aynı ülkede bile eğitim ve istihdam dışında kalan gençlerin yapısı farklılık gösterebilir. Ancak, NEET grubunda yer alanların belirli özellikler açısından benzerlikleri mevcuttur:

Cinsiyet

Kadınlar arasında NEET oranı, genellikle aile sorumluluklarından dolayı daha yüksektir. OECD ülkelerinde kadınlar, erkeklere göre ortalama olarak 1,4 kat daha fazla NEET olma potansiyeline sahiptir. Kuzey ülkelerinde bu fark azalırken, Türkiye ve Meksika gibi ülkelerde artmaktadır. Kadınlar için çocuk bakımı, NEET durumunda olmanın en önemli nedenini oluştururken, erkekler için sağlık problemleri bu durumun en önemli nedenidir (OECD, 2016). Kadınlarda yaşla birlikte eğitim ve istihdam dışına çıkma eğilimi artarken, erkeklerde bu eğilim gözlenmemektedir (OECD, 2019).

Türkiye'deki çalışmalarda, evli olmanın NEET olma durumuna neden olan önemli bir belirleyici olduğu görülmüştür. Özellikle ev içi sorumluluklar ve aile içi bakım rolleri, kadınların NEET olma durumunu büyük ölçüde etkilemektedir. Avrupa Eğitim Vakfı iş birliği ile yapılan çalışmaların birinde, aile içi bakım rolleri sebebiyle NEET gençlerin büyük çoğunluğunun kadınlar olduğu gözlemlenmiştir (Bardak, et al., 2015).

TESTİ KIRILMADAN NEET'LERE NE YAPILMALI? SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?

Yaş

Yapılan çalışmalar incelendiğinde yaş grubunun NEET olma riski üzerinde ortak bir etkisinden bahsetmek mümkün değildir; aksine yaş grubu etkisinin diğer pek çok faktöre bağlı ve değişken olduğu görülmektedir. Ancak, genel olarak yaş ilerledikçe NEET olma olasılığının arttığı söylenebilir. Bunun sebebi, daha erken yaşlardaki gençlerin eğitime devam etme eğiliminde olmalarıdır. Örneğin, Wickremeratne ve Dunusinghe tarafından yapılan bir çalışmada yaş ile NEET olma olasılığı arasında bir ilişki olduğu ve yaş arttıkça NEET olma riskinin de arttığı görülmüştür. Buna göre, yaştaki bir yıllık artış NEET olma olasılığını %21 artırmaktadır (Wickremeratne & Dunusinghe, 2018).

Kişisel Özellikler

Gençlerin NEET olmalarında cinsiyet ve yaş gibi faktörlerin yanı sıra kişisel özellikleri de önemli rol oynamaktadır. Gençlerin NEET olmalarına neden olan kişisel özellikler; istekler, beklentiler ve sosyo-duygusal beceriler gibi etkenlerden oluşmaktadır. Örneğin, Latin Amerika ve Karayipler'deki 15-24 yaş arası NEET gençlerle yapılan bir çalışmada, kişisel özellikler içerisinde istek, beklenti ve sosyo-duygusal beceriler ile NEET olma arasındaki ilişki incelenmiştir. Yapılan analizlerde, bilişsel ve bilişsel olmayan beceriler ile gençlerin NEET olma durumlarının negatif bir ilişki içerisinde olduğu kaydedilmiştir. Gençlerin öz yeterlilik, öz saygı, odaklanma kontrolü gibi becerilerinin NEET olmaları üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sağlık Durumu

NEET olmayı etkileyen nedenlerden bir tanesi ise sağlık durumudur. Bireyin ruhsal ya da fiziksel sağlık sorunları, NEET olma olasılığını artırmaktadır. Örneğin, Güney Afrika'da yapılan bir çalışmada, NEET olmanın sağlık durumu ile ilişkili olduğu gözlemlenmiş ve Sağlık sorunlarının NEET olmaya neden olduğu ortaya konmuştur (De Lannoy & Mudiriza, 2019).

Engelli veya hasta gençler NEET grubunda önemli oranda temsil edilmektedir. Örneğin, genç erkeklerin %4'ü ve kadınların %9'u, NEET olmalarının temel nedeninin engellilik veya sağlık sorunları olduğunu ifade etmiştir (Copps & Keen, 2009: 9). Senegal'de yapılan bir çalışmada ise, gençlerin NEET olma nedenleri arasında fiziksel ve zihinsel engeller olduğu görülmüştür. Engelli olmanın NEET olma riskini %116,9 artırdığı belirlenmiştir. Ancak

TESTİ KIRILMADAN NEET'LERE NE YAPILMALI? SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?

engelli bireylerin NEET olma riski çeşitli faktörlere göre değişmektedir. Örneğin, engelli bireyler arasında, kadınlara kıyasla erkeklerin ve kentsel bölgede yaşayanlara kıyasla kırsal bölgede yaşayanların NEET olma riski daha yüksektir (Cabral, 2018).

Eğitim

Eğitim, gençlerin NEET olmalarını genel manada iki yönlü olarak etkilemektedir. Bunlardan ilki, okulu erken bırakma, düşük akademik başarı gibi kişinin kendi tercihlerinden doğan mikro nedenlerden kaynaklanırken; ikincisi, ülkenin eğitim sisteminde yaşanan sorunlar, eğitim-emek piyasası uyumsuzluğu gibi makro nedenlerden kaynaklanmaktadır. Nihayetinde eğitime ilişkin gerek mikro gerekse makro nedenler, gençlerin hem mevcut durumlarını hem de geleceklerini önemli ölçüde etkilemektedir. Eğitim, emek piyasalarına katılım için kilit bir rol oynamaktadır. Ancak eğitimin önemi yalnızca bununla sınırlı kalmamakta, hayatın neredeyse tüm yönlerinde önemli bir etkisi bulunmaktadır. Zira eğitim, bireyin bilişsel, duygusal, entelektüel ve ahlaki gelişimine büyük ölçüde etki etmektedir. Dahası, matematik ve okuryazarlık gibi temel beceriler, bireyin topluma tam katılım sağlayabilmesi için de oldukça önemlidir (Strelitz, 2003: 57-58).

Düşük eğitim düzeyi ve düşük akademik başarı, gençlerin NEET olmalarında önemli bir faktör olarak kabul edilmektedir. Bir araştırmada, en fazla lise diplomasına sahip olan düşük eğitilmiş gençlerin NEET olma olasılığının daha yüksek olduğu vurgulanmıştır (Canon, et al.,

TESTİ KIRILMADAN NEET'LERE NE YAPILMALI? SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?

2015). Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2012 yılındaki Hane Halkı ve İşgücü Anketi'ne dayalı bir çalışmada düşük eğitim düzeyinin NEET olma olasılığını önemli ölçüde artırdığı sonucuna varılmıştır (Kılıç, 2014). Erdoğan ve diğerlerinin yaptığı çalışmada da NEET olma olasılığının en yüksek olduğu grubun temel eğitimi tamamlamayanlardan oluştuğu görülmüştür (Erdoğan vd., 2017).

Eğitimden kaynaklı NEET olma nedenlerinden bir diğeri, **okulu erken bırakma faktörüdür**. Ülkeden ülkeye farklılık gösteren okuldan işe geçiş aşamaları ve süresine rağmen, gençlerin çoğu eğitim hayatlarının ardından iş yaşamına katılmayı arzulamaktadır. Okulu terk etmek veya bir üst eğitime geçmemek, gençlerin istihdama katılamamasının belirleyici faktörlerinden biridir (Berlin et al., 2020: 1-2). Örneğin, Avusturya'da yapılan bir çalışmada, NEET olma durumunu etkileyen ana faktörün okulu erken bırakma olduğu ortaya çıkmıştır. Okulu erken bırakanlar için NEET olma riski, daha yüksek eğitim seviyesine sahip gençlere göre önemli ölçüde daha yüksektir (Tamesberger & Bacher, 2014).

Gençlerin NEET olmalarında öne çıkan önemli nedenlerden birisi **eğitim-emek piyasasındaki uyumsuzluktur**. Eğitim, gençlerin hayatlarını şekillendirebilecekleri bilgi, tutum, değerler ve beceriler kazanmaları için kritik bir araçtır. Gençlere öğrenme, yeni fırsatlara erişim, değişimlere uyum sağlama imkanları sunmanın yanı sıra temel ihtiyaçların karşılanmasında da önemli bir rol oynamaktadır. Gençler kendilerine en uygun iş imkanlarını sağlayacak eğitim programını tercih etmek istemektedir. Bu sebeple eğitim-emek piyasası ilişkisinin güçlü olması büyük önem arz etmektedir. Eğitim- emek piyasası uyumsuzluğu, gençlerin iş bulmalarını ve iş piyasasında yer almalarını zorlaştırabilir. Örneğin: Litvanya'daki 16-29 yaş aralığındaki gençlerle yapılan çalışmada, NEET gençlerin iş piyasasındaki deneyimlerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu çalışma, gençlerin iş piyasasında bulunmamalarının temel nedenlerinin eğitim-emek piyasası uyumsuzluğu ve işe uygun eğitimin eksikliği olduğunu ortaya koymuştur (Braziene, et al., 2013).

Günümüzde üniversite sayısının artması ve artık **üniversite mezunu olmanın sıradanlaşması** da NEET olmanın bir sebebi olarak gösterilmektedir. Üniversite sayılarının artması, üniversite diplomalarını değersizleştirmiştir. Üniversite sayılarının bu denli artmış ve üniversitenin kolay erişilebilir hale gelmiş olması üniversite mezunu binlerce gencin NEET olmasına neden olmaktadır.

TESTİ KIRILMADAN NEET'LERE NE YAPILMALI? SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?

Hane Halkı Profili

NEET durumunda olan gençlerin büyük çoğunluğu aileleriyle yaşamaktadır. Bu ailelerin eğitim düzeyi genellikle daha düşük ve ekonomik açıdan daha zayıf olma eğilimindedir. Ebeveynlerin düşük eğitim seviyeleri, gençlerin NEET durumunda olma olasılığını arttıran önemli faktörlerden birisidir. Aynı şekilde, ebeveynlerin işsiz olması da gençlerin NEET durumuna gelme olasılığını artırmaktadır. Göçmen ailelerde ebeveynlerin eğitim seviyelerinin daha düşük olması ve ayrımcılık, gençlerin NEET olma olasılığını artıran faktörler arasında yer almaktadır. Göçmen gençlerin, yerli gençlere kıyasla NEET olma olasılığı yaklaşık 1,5 kat daha fazladır (OECD, 2016).

Ailedeki gelir düzeyinin gençlerde NEET olma durumunu etkileyen bir diğer önemli faktör olduğu söylenebilir. Aile gelir düzeyinin yüksek olması ise gençlerin NEET olma olasılığını azaltıcı etkiye sahiptir. Birleşik Krallık'ta yapılan bir çalışmada, işsiz, tek gelirli ve iki gelirli ailelere sahip olan gençlerin NEET olma olasılıkları karşılaştırılmıştır. Çalışmada, ebeveynleri işsiz olan gençlerin, en az bir ebeveynin çalıştığı hanelerdeki bireylere kıyasla NEET olma olasılığının daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca, iki gelirli bir aileye mensup olmanın diğer durumlara kıyasla gençlerin NEET olma olasılıklarını önemli ölçüde azalttığı belirlenmiştir (Zuccotti & O'Reilly, 2019).

NEET olmak yalnızca düşük gelir seviyesi ile bağlantılı değildir. Yüksek gelir seviyesi de NEET olma olasılığını arttırabilmektedir. Japonya'daki bir çalışmada, hanedeki yüksek gelirin gençleri çalışma arzusundan uzaklaştırdığı tespit edilmiştir. Ancak aynı çalışmada aileleri yoksul olan gençlerin, çalışma umutlarını kaybetmeleri sonucunda NEET kategorisine geçme olasılıklarının daha fazla olduğu da belirlenmiştir (Genda, 2007).

Zengin ve yoksul hanelerde yaşayan gençler arasındaki eğitimsel kazanım farkının belirlenmesi üzerine yapılan bir araştırmada, imkanların (örneğin, bilgisayar ve internet erişimi) gençler arasındaki eğitim farkını açıklamada önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Varlıklı ailelerin üyeleri eğitim imkanlarına daha rahat ulaşabilirken, yoksul ailelerde bu olanaklara erişim daha sınırlı olmaktadır. İmkanların kısıtlı olması da gençlerin NEET olma durumlarını etkileyebilmektedir.

TESTİ KIRILMADAN NEET'LERE NE YAPILMALI? SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?

Sosyal Çevrenin Etkisi

Gençler için sosyal çevre, NEET durumuna etkide bulunan önemli bir faktördür ve bu bağlamda akran etkisi öne çıkar. Örneğin, Londra'da yapılan bir araştırmada, 15-17 yaş arası gençlerin kimliklerini ve isteklerini inceleyerek, akran gruplarının gençlerin okula devamını olumsuz etkileyebileceği ve eğitim isteklerini azaltabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Ancak aynı çalışmada, akran gruplarının gençleri eğitim odaklı olmaya teşvik edebileceği de gözlemlenmiştir (Halsall et al., 2005). Gerçekten de gençlerin NEET durumuna geçişinde akran etkisi önemli bir rol oynamaktadır; ancak sadece bu etkiden bahsetmek yeterli değildir. Çünkü gençler, sadece akranlarının etkisine maruz kalmakla kalmayıp aynı zamanda dışlanma riskiyle de karşı karşıyadır.

Yaşanılan Bölgeden Kaynaklanan Dezavantajlar

Gençlerin NEET durumuna geçişinde, yaşadıkları bölgenin rolü de oldukça önemlidir. Bu bağlam, kırsal ve yoksul bölgeler olmak üzere iki ana kategoride incelenmektedir. Kırsal kesimde yaşayan gençlerin NEET olma olasılıkları, şehirlerde yaşayan akranlarına göre daha yüksek görülmektedir. Kırsal kesimdeki NEET gençlerin mesleki gelişim beklentileri genellikle daha düşük olmakla birlikte, eğitim ve meslek edinme imkanları da sınırlıdır (De Almeida & Simões, 2020: 2).

Ekonomik Krizler

Sektörel, bölgesel, ulusal ve küresel düzeyde ortaya çıkan ekonomik krizler de çevresel faktörler arasında gösterilmektedir. Örneğin; Türkiye'de yapılan bir araştırmada, NEET gençlerin ekonomik kriz ve işsizlik arasındaki ilişkiyi nasıl yorumladıkları incelenmiştir. Araştırmaya katılan gençler, iş bulamamalarının en önemli nedeninin ekonomik kriz olduğunu belirtmiştir (BEBKA, 2020: 39).

Emek Piyasası Kaynaklı Nedenler

Birçok araştırmacı, gençler arasındaki yüksek işsizlik oranlarının emek piyasası düzenlemelerinden kaynaklandığını öne sürmektedir. Bu düzenlemeler, işçilerin işten çıkarılmasını zorlaştırarak işsizliği azaltabilirken, işverenlerin işten çıkarma maliyetlerini artırarak işçi istihdamını olumsuz etkileyebilir. Ancak, bu etki her ülkede aynı olmayabilir; çünkü gençler, yaşadıkları ülkelerdeki düzenlemelere göre farklı şekillerde ve derecelerde etkilenmektedir (Breen, 2005: 125-126).

TESTİ KIRILMADAN NEET'LERE NE YAPILMALI? SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?

Emek piyasasına ilişkin önemli bir diğer konu ise kuralsızlaştırmadır. Bu bağlamda, geçici sözleşmeler gibi sözleşme türleri, NEET olma durumunu etkileyebilmektedir. Geçici sözleşmeler, bir yandan gençlerin emek piyasasına girişini kolaylaştırabilirken, diğer yandan gençlerin geçici işlerde istihdam edilmeleri nedeni ile emek piyasasında kalıcı bir yer edinmelerini zorlaştırabilir. Çoğu çalışma, katı istihdam koruma düzenlemelerine sahip ülkelerde genç işsizlik oranlarının daha yüksek, genç istihdam oranlarının ise düşük olduğunu ve gençler için iş arama sürelerinin daha uzun olduğunu göstermektedir (Eurofound, 2012).

Ayrımcılık, hayatın çeşitli alanlarında bireyleri etkileyen önemli bir sorundur. Bu alanlardan biri de emek piyasasıdır. Cinsiyet, etnik köken, kültürel kimlik, dini kimlik ve yaş gibi faktörlere dayalı ayrımcılık, gençlerin NEET olmalarında önemli bir rol oynamaktadır. Kanada'da yapılan çalışmalarda da bu faktörlerin gençlerin iş piyasası deneyimlerini belirlemede kritik olduğunu vurgulamaktadır. Örneğin, Kanada'daki iş piyasasında ırkçılık, azınlık gençlerin karşılaştığı önemli bir zorluktur. Cinsiyet, yaş ve Kanada'da kalış süresi gibi faktörler de bu durumu etkilemektedir (Kutsyuruba vd., 2019: 19-20).

Tecrübe Eksikliği

Tecrübe eksikliği emek piyasası kaynaklı nedenlerin bir parçası olarak gösterilmektedir. Gençlerin eğitimden emek piyasasına geçiş süreçleri zorlu olmakla beraber büyük oranda işsizlik riski barındırmaktadır. Gençlerin emek piyasasına geçiş sürecinde ilk iş arama

TESTİ KIRILMADAN NEET'LERE NE YAPILMALI? SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?

süreçleri önemli bir yer tutmaktadır. Söz konusu sürecin uzaması ise uzun süreli işsizlikle beraber beceri kazanma kapasitelerinde düşüşe neden olmaktadır.

Gençlerin herhangi bir iş tecrübesine sahip olmamaları NEET'e yol açan en büyük nedenlerdendir. İş verenlerin tecrübeli eleman arayışları nedeni ile iş bulamayan gençler, iş bulamadıkları için tecrübe kazanamamakta ve kısır bir döngünün içine girmektedir. İş bulabilmeleri halinde ise tecrübe eksikleri bahane edilerek düşük ücretlerle ve potansiyellerinin altında görevler ile karşılaşmaktadırlar. Bu durum ise emek piyasasından tamamen kopmalarına ve umutsuzluğa düşmelerine neden olmaktadır.

1.4. NEET Olmanın Gençler Üzerindeki Etkisi

NEET olmanın etkileri ülkeler, bölgeler ve hatta bireyler arasında farklılık gösterebilir. Bu durum, gençlerin yaşam kalitesi, gelecek beklentileri, fiziksel ve ruhsal sağlıkları gibi bireysel etkilerin yanı sıra sosyal, siyasi ve ekonomik sonuçlar gibi çevresel etkileri içerebilir. Her bireyin ve toplumun NEET olmanın sonuçlarına farklı şekilde tepki verebileceği ve etkilenebileceği önemli bir gerçektir.

Sağlık

Gençlerin kendi iradeleri dışında NEET olmalarının sağlık durumlarını etkileyen bir risk faktörü olduğu söylenebilir. İstihdamda yer almamanın getirdiği gelir kaybı ve iş sahibi olamamanın neden olduğu kimlik ve statü kaybı, gençlerin ruhsal sağlığını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu durum, gençlerde düşük özsaygı, umutsuzluk ve kaygı gibi sorunlara yol açabilir. Gençlik döneminde başlayan ruhsal sağlık sorunları, hayat boyu devam edebilir ve tekrarlayabilir. Özellikle erken yaşta başlayan depresyon, yaşam boyu devam edebilir ve kişinin yaşam kalitesini önemli ölçüde etkileyebilir. Bu durum hem bireyin kendi sağlığı hem de toplumun genel refahı açısından önemli bir sorundur (Robertson, 2019: 397).

NEET olmanın ruhsal sağlık üzerinde olumsuz etkileri olduğu gibi, ruhsal sağlık sorunları da NEET olma durumuna yol açabilir. Örneğin, depresyon, kaygı bozuklukları ve diğer ruhsal rahatsızlıklar NEET durumunu tetikleyebilir veya mevcut NEET durumunu daha da kötüleştirebilir (Iyer et al., 2018). NEET olma durumu gençlerin sadece ruhsal sağlıklarını değil aynı zamanda fiziksel sağlıklarını da olumsuz etkilemektedir. NEET olmanın fiziksel sağlık üzerindeki olumsuz etkisi de gençlerin işsiz olma durumlarıyla ilişkilendirilmektedir.

TESTİ KIRILMADAN NEET'LERE NE YAPILMALI? SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?

Aile

Üniversiteden yeni mezun olan ve eğitimlerini tamamladıkları şehirde iş bulamayan ya da uzun bir süre işsiz kalan gençler, aile evine geri dönerek daha önce bildikleri bir yaşama yeniden uyum sağlamaya çalışmaktadır. Ancak bu geri dönüş, gençlerin bağımsızlık arzusunu engellemektedir. NEET olan çoğu genç, bağımsız bir yaşamı tercih etse de maddi açıdan desteklenmedikleri takdirde bağımsız bir yaşamı sürdürememektedir. Bu nedenle, aile evinde kalmak birçoğu için ekonomik bir alternatif olmaktadır. Ancak, bu alternatif bazen ailelere karşı maddi ve manevi sorumluluklar yüklemektedir.

NEET olma durumu her ülkenin ve toplumun sosyo-kültürel değerlerine göre farklılık gösterebilmekle beraber; aileye yönelik en önemli etkilerinden biri, düşük eğitim ve işsizlikten kaynaklanan umutsuzluk, gelir yoksulluğu, memnuniyetsizlik ve öfke gibi duyguların aile içi iletişimini olumsuz etkilemesidir. Aile bireyleri arasındaki iletişim ve destek düzeyi, gençlerin NEET olma durumlarını etkileyen önemli bir faktördür. Gençlerin desteklediği aile yapılarında, gençlerin daha uzun süre eğitim aldığı, okulu bırakmadığı ve en azından lise eğitimini tamamladığı gözlemlenmektedir. Aile desteğine sahip olan gençlerin işsiz olabileceği ve uygun bir iş bulana kadar aileleri tarafından desteklenmeye devam edilebildiği de gözlemlenmektedir. Bu durum gençler için işsizlik süresini uzatıcı bir etki oluşturmakla birlikte, gençlerin eğitim ve becerilerinin altında olan işlerde çalışmalarını da engelleyebilmektedir (Genç Hayat Vakfı, 2017: 98-99). Ancak, bu durum özellikle maddi anlamda güçlü aileler için geçerli olurken, NEET gençlerin aile içi iletişim ve etkilerinin ailenin gelir düzeyi ve imkanlarıyla ilişkili olduğunu göstermektedir.

Evlilik

İşsizlik ve aile/evlilik arasında da güçlü bir ilişki bulunmaktadır. İşsizlik durumu genellikle gelir eksikliği ve gelecek kaygısıyla ilişkilendirilirken, bu durum ise evlenme kararının ertelenmesine veya hiç alınmamasına neden olabilmektedir. Çünkü işsizlik, bireyin maddi sorumlulukları yerine getirememesine ve geleceğe dair belirsizliklerle karşı karşıya kalmasına neden olmaktadır. Evlilik ise, tüketim ve gelir konularında sorumluluk yükleyerek, bireyin aile gelirine katkıda bulunmasını gerektirir (Dinler, 2019: 93-94). Kısaca, işsizlik durumunda gelirin tek kaynak olması ve bireyin bu gelirden yoksun olması, evlilik kararını olumsuz etkileyebilir. Evlilik kararının yalnızca ekonomik faktörlere dayandırılması doğru bir değerlendirme olmazken, önemli bir rol oynadığı inkâr edilemez

TESTİ KIRILMADAN NEET'LERE NE YAPILMALI? SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?

bir gerçektir. İşte bu yüzden, istikrarlı bir işe sahip olmanın ve maddi olarak güvence altında olmanın, evlilik kararı için önemli bir öncelik olduğu kabul edilmektedir (Carcillo, et al., 2015). Özellikle erkekler arasında, aile kurma isteği yaygın olsa da bu kararı almadan önce ekonomik olarak hazır olmaya duyulan ihtiyaç belirgin bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle, bir ailenin geçimini sağlayabilecek ölçüde ekonomik imkanlara sahip olana kadar evliliğin ertelenmesi yaygın bir davranış biçimidir.

NEET durumuyla evlilik arasındaki ilişki sadece ekonomik faktörlere indirgenmemelidir. NEET gençlerin evlilik oranlarını etkileyen bir diğer önemli faktör, mevcut koşullarda potansiyel eş bulma fırsatlarını kaybetmeleridir. Örneğin, insanlar genellikle okul veya iş ortamlarında sosyalleşerek eş bulma olasılığını artırır (Genda, 2007: 39). Ancak gençlerin eğitimde veya istihdamda olmamaları, bu tür sosyal ortamlardan uzak kalmalarına ve dolayısıyla eş bulma şanslarının azalmasına neden olmaktadır. Bu da NEET gençlerin evlilik niyetlerini etkileyen önemli bir faktördür.

NEET gençleri evlilikten uzaklaştıran bu faktörler gençlerin çocuk sahibi olma istekleri ile de ilişkilidir. NEET gençler emek piyasasında yer alamadıkları için maddi bağımsızlıklarını sağlayamamakta ve maddi bağımsızlıklarını sağlayamayan gençler evlilik fikrinden uzaklaşmaktadır. Gençlerin evlilikten uzaklaşması hatta evlenen gençler dahi aynı kaygıları çocuk sahibi olma konusunda taşımaya devam etmesi doğum oranlarını etkilemektedir.

TESTİ KIRILMADAN NEET'LERE NE YAPILMALI? SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?

Gelecek ve geçim kaygısı nedeni ile NEET gençlerin çocuk sahibi olmaması ülke içi doğum oranlarını düşürmekte ve tüm toplumu etkileyebilecek bir soruna neden olmaktadır.

Bağımlılık

NEET olmanın birey üzerindeki diğer olumsuz etkilerinden birisi de bağımlılık meselesidir. NEET gençlerin, NEET olmayanlara kıyasla madde bağımlılığı eğiliminin, alkol, sigara içme ve yasadışı uyuşturucu kullanma olasılıklarının daha yüksek olabileceği öne sürülmektedir. Literatür incelendiğinde bu durumun doğruluğunu tasdikleyen birçok çalışmanın mevcut olduğu da görülmektedir.

Henderson ve ekibinin yaptığı bir araştırmada, NEET gençlerin sosyo-demografik özellikleri ve zihinsel sağlık sorunları NEET olmayan akranlarıyla karşılaştırılmıştır. Araştırmada, NEET gençlerin çeşitli psikososyal risk faktörlerine sahip olduğu ve NEET olmayan akranlarına kıyasla madde kullanımı, suça ve şiddete eğilim olasılıklarının daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır (Henderson et al., 2017). NEET gençler üzerine yapılan başka bir çalışmada, 18 yaşındaki NEET gençlerin, NEET olmayan akranlarına kıyasla psikiyatrik bozukluklar, madde kullanımı ve sigara içme olasılıklarının belirgin şekilde daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Goldman- Mellor et al., 2016).

Sosyal Hayat

İstihdam edilme durumunun, bireyi toplumsal dışlanmadan korunmak için en etkili savunma mekanizması olduğu belirtilmektedir (Social Exclusion Unit, 1999: 6). Çalışmak, yalnızca maddi bir gelir kaynağı değil, aynı zamanda sosyal bağlamı da sağlayan manevi bir unsur olarak kabul edilir. Dolayısıyla, bireyin iş sahibi olması sosyal olarak aktif olduğunun da bir göstergesi olarak değerlendirilir. Bu bağlamda çalışıyor olmanın, bireyin toplumda kabul görmesine katkı sağlayabileceği düşünülür. İşsizlik durumu, bireyin üretken rolünün yanı sıra tüketici rolünü de kısıtlamaktadır. Bireyin hem üretim hem de tüketim süreçlerinde pasif kalması, piyasa dışında kalması anlamına gelirken, eğitim, sağlık, sosyal etkileşim gibi alanlara erişimini sınırlamaktadır. Genç bireylerin eğitim, istihdam veya yetiştirme gibi alanlardan dışlanmaları, sosyal dışlanma riskleriyle karşılaşmalarına neden olabilmektedir. Başka bir deyişle, NEET gençlerin hem iş gücü piyasası hem de eğitim sisteminden dışlanması, bireyin toplumsal dışlanma riskini artırırken aynı zamanda yeniden istihdam edilme olasılığını da azaltmaktadır (Bălan, 2016: 84).

TESTİ KIRILMADAN NEET'LERE NE YAPILMALI? SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?

NEET olma ve sosyal dışlanma arasında karşılıklı bir ilişki bulunmaktadır. Bu ilişkinin bir yönü, NEET olan bireylerin sosyal dışlanmaya maruz kalmasıdır. Diğer bir deyişle, NEET olmanın bir sonucu olarak, bireyler toplumdaki dışlanabilirler. İkinci yönü ise NEET olan bireylerin toplumu dışlamasıdır. NEET gençler, kendilerini toplumdaki soyutlayarak, toplumdaki uzaklaşabilir ve topluma olan güvenlerini kaybedebilirler.

Emek Piyasası

Emek piyasasının dengede olması beklenirken birçok makro, mikro gelişmeler ile faktörlerin etkisi altında kalmaktadır. Emek piyasasının dinamik yapısını belirleyen önemli unsurlardan biri emek arzı olurken, özellikle genç nüfusu yoğun olan ülkeler için fırsatlar sunmaktadır. Ancak iş bulma umudunu kaybetmiş, iş deneyimi olmayan, yetkinlik ve mesleki eğitim düzeyi düşük gençlerin fazla olması, yüksek katma değerli işlerin gerçekleşmesini engellemektedir. NEET olmak sadece bireyler için değil, aynı zamanda toplumlar ve ekonomiler için de sorun teşkil etmektedir.

Genç nüfus, bir ülkenin ekonomik ve sosyal gelişimi için önemli bir unsurdur. Bu nedenle, bir ülkedeki genç nüfusun eğitim, istihdam ve/veya yetiştirme süreçlerine katılımı, o ülkenin kalkınmasında kritik bir rol oynamaktadır. Genç nüfusa sahip olan ülkeler, bu potansiyellerini etkin bir şekilde kullandıkları takdirde önemli bir avantaja sahip olmaktadır. Özellikle demografik fırsat penceresine sahip olan ülkelerin, bu dönemi iyi değerlendirmeleri önemlidir. Demografik fırsat penceresi, bir ülkedeki nüfus yapısının bağımlılık oranının düşük olduğu geçici bir dönemi ifade etmektedir. Bu dönemde, çalışma çağındaki nüfusun, yaşlı ve çocuk nüfusuna oranla daha yüksek olması ekonomik büyümeyi destekleyebilir ve kalkınma sürecine ivme kazandırabilir (Özdemir, 2019: 9).

Gençler eğitimlerini tamamladıktan veya eğitimden ayrıldıktan sonra genellikle üç farklı statüde bulunmaktadır. Bu statülerden ilki, eğitimlerine devam etmektir (mevcut eğitime devam etmek veya bir üst eğitime geçmek). İkinci olarak, gençler istihdama katılabilirler, yani işgücü piyasasına girebilirler. Üçüncü durum ise işsizlik sürecine katılmaktır. Ancak son dönemde, bu üç duruma bir yenisi eklenmiştir. Artık gençler, geçici ve güvencesiz işlerde düşük ücretle çalışmaya yönelebilmektedirler. Bu yeni durum, güvencesizleşme (prekarya) tartışmalarını da beraberinde getirmiştir.

TESTİ KIRILMADAN NEET'LERE NE YAPILMALI? SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?

Göç

NEET olmanın bir diğer önemli etkisi, özellikle istekleri dışında NEET olan gençlerin göç niyetlerini etkilemesidir. Bu gençler, buldukları durumdan kurtulma umuduyla yaşadıkları ülke veya bölgelerden göç etmeyi düşünebilirler. NEET gençlerin göç düşüncesi veya göç etme isteğindeki temel neden, yaşadıkları ülkede nitelikli bireylerin istihdam edilmesi konusunda yaşanan sıkıntılardır. Bu durumda, nitelikli/vasıflı bireylerin göç etmesiyle toplumun en dinamik kesimi kaybedilmiş olur. Bu süreç, insanların birbirlerini teşvik etmesiyle devam eder ve ülkede kalanlar, gidenlerin cesaretlerini örnek alarak göç etmeye niyetlenirler. Bu dinamik kesimin kaybedilmesi, toplumun sosyo-kültürel gelişiminde eksikliklerin yanı sıra yeni iş alanların oluşturulması konusunda da geriye düşmesine neden olabilir (Fişek, 2009).

Yetenekli bireylerin kaybı genellikle verimlilik ve yönetim alanındaki düşünce kayıplarına yol açmaktadır. Ayrıca, göç eden kişilerin meslektaşlarına, potansiyel öğrencilere ve diğer vatandaşlara sağlayabilecekleri faydaların da kaybını ifade etmektedir. Son olarak, yüksek vasıflı göçmenlerin eğitimleri genellikle ülkedeki vatandaşlar tarafından finanse edilir, ancak bu kişilerin göç etmeleriyle birlikte vergi sistemine katkıda bulunmamaları olumsuz bir sonuç olarak değerlendirilebilir (Gibson & Mckenzie, 2012: 359).

TESTİ KIRILMADAN NEET'LERE NE YAPILMALI? SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?

2. DÜNYA, TÜRKİYE ve KONYA'DA NEET

2.1. Dünya'da NEET

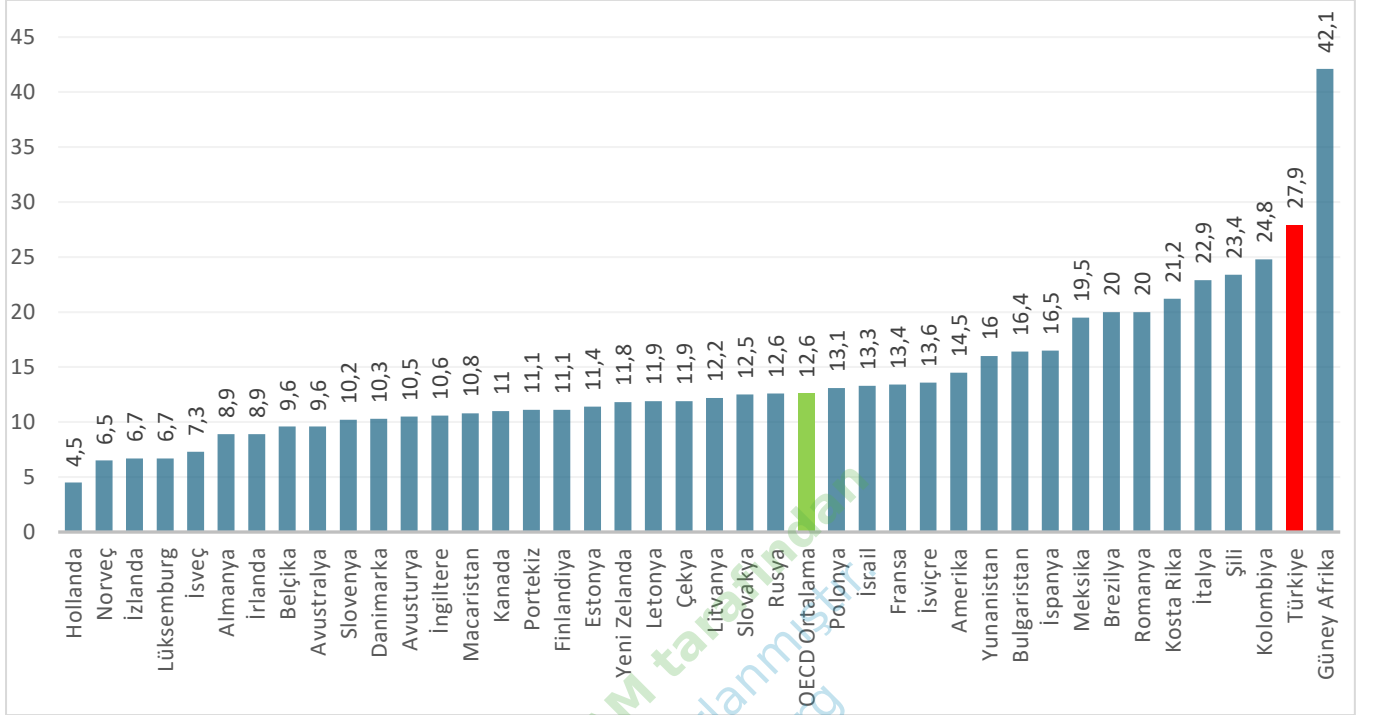
Dünya çapında NEET oranları bölgelere göre farklılık göstermektedir. Bazı ülkelerde NEET oranı oldukça yüksek iken, bazı ülkelerde daha düşüktür. NEET oranları özellikle gelişmekte olan ve ekonomik krizlerin etkisi altında kalan ülkelerde genel olarak daha yüksek olmaktadır. Bu durum, gençlerin eğitim ve istihdam fırsatlarına erişimindeki eşitsizliklerin ve ekonomik kalkınmadaki dengesizliğin bir yansıması olarak değerlendirilmektedir. NEET olmak yalnızca gençlerin bireysel hayatları üzerinde değil, aynı zamanda toplum ve ekonomi üzerinde de önemli bir etkiye sahiptir. İşsizlik, gençlerin maddi zorluklarla karşılaşmalarına ve psikolojik stres yaşamalarına neden olurken aynı zamanda ekonomik büyüme ve kalkınma üzerinde olumsuz bir ivmeye de neden olabilmektedir. Bu nedenle NEET, gençlerin bireysel refahlarını ve toplumsal kalkınmayı etkileyen karmaşık bir konu olarak görülmektedir.

NEET sorununun ele alındığı politikalar, gençlerin eğitim ve işgücüne katılımını artırmayı hedeflemektedir. Bu politikalar genellikle eğitim, istihdam ve mesleki eğitim programlarını içermektedir. Ayrıca, gençlere destek sağlamak ve potansiyellerini geliştirmek amacıyla sosyal hizmetler ve destek ağlarına da önem verilmektedir. NEET kavramı gençlerin eğitimden işgücüne geçiş sürecindeki zorlukları anlamak için önemli bir araç olarak görülmektedir.

Genç nüfusun eğitim ve istihdam edilebilirliği, farklı ülkelerin politika ve uygulamalarındaki değişikliklere rağmen ortak bir hedeftir. Avrupa'daki birçok ülke, genç nüfusun azalması sorunuyla da karşı karşıyadır. Avrupa'nın yaşlı nüfusuyla ilgili kaygılarına rağmen, genç nüfusun hiçbir ekonomik faaliyette bulunmaması Avrupa ülkeleri için yaşanan nüfustan daha büyük bir sorun teşkil etmektedir. Eğitim politikalarının ekonomi politikalarını şekillendirdiği, eğitim, öğrenim ve iş hayatı arasındaki bağlantının güçlendirilmesiyle elde edilen faydanın en üst düzeye çıkarılacağı göz önünde bulundurulduğunda, okula gitmeyen, çalışmayan veya iş hayatına katılmayan gençlerin ekonomik ve sosyal maliyetlerinin artma olasılığı bulunmaktadır. NEET olarak kabul edilen gençlerin, gelişmiş ekonomiler olarak bilinen ülkelerde öncelikli bir mesele haline geldiği görülmektedir. Bu grubun, yalnızca gençler üzerinde değil, toplumsal yaşam ve toplum dinamikleri üzerinde de olumsuz bir etki oluşturduğu kabul edilmektedir.

TESTİ KIRILMADAN NEET'LERE NE YAPILMALI? SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?

Şekil 2: 2019-2022 OECD 15-29 Yaş NEET Verileri (%)

Kaynak: OECD

OECD'nin 2019-2022 arası 15-29 yaş NEET'lere yönelik yayımladığı veriler incelendiğinde en düşük NEET oranına sahip ülkenin Hollanda, en yüksek orana sahip ülkenin ise Güney Afrika olduğu görülmektedir. Şekil 2 detaylı incelendiğinde OECD ortalamasının üzerinde kalan ülkelerin genellikle gelişmemiş ve gelişmekte olan ülkeler olduğu söylenebilir. Gelişmiş ülkelerde NEET oranları daha düşük iken, gelişmekte olan ülkelere nispeten yüksektir.

2.2. Dünya'daki NEET Uygulama Örnekleri

Dünya genelinde NEET sayısının azaltılması ve gençlerin iş piyasasına entegrasyonunun güçlendirilmesi için birçok başarılı politika örneği bulunmaktadır. Bu politikalar, gençlerin eğitimden işgücüne geçişlerini desteklemeyi, işgücü piyasasında rekabet edebilirliklerini artırmayı ve potansiyellerini tam olarak ortaya koyabilmeleri için gerekli olan ihtiyaçları karşılamayı hedeflemektedir. İşte dünya genelinde uygulanan başarılı NEET politikalarının bazı örnekleri şöyledir:

- 1. Avrupa Birliği Gençlik Garantisi (European Youth Guarantee):** AB Gençlik Garantisi, işsiz gençlere iş, staj veya eğitim fırsatları sunarak onları işgücüne entegre

TESTİ KIRILMADAN NEET'LERE NE YAPILMALI? SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?

etmeyi amaçlar. Üye ülkeler, gençlere erken müdahale, mesleki eğitim ve iş deneyimi gibi destekler sağlayarak NEET oranlarını düşürmeyi hedefler. Gençlik Garantisi, AB'nin gençlik istihdamı ve eğitim politikalarının temel bir parçasıdır ve gençlerin NEET durumundan çıkışını desteklemek için önemli bir mekanizmadır.

- 2. Kanada Gençlik İstihdamı Stratejisi (Canada Youth Employment Strategy):** Kanada'nın Gençlik İstihdamı Stratejisi, gençlerin işgücüne katılımını artırmak amacıyla çeşitli programlar ve hizmetler sunmaktadır. Bu strateji, gençler için beceri geliştirme kursları, staj imkanları ve işe yerleştirme hizmetleri sağlayarak NEET gençlerin sayısını azaltmayı amaçlar. Ayrıca, dezavantajlı gençlere özel destekler sağlamak da stratejinin önemli bir unsuru olarak öne çıkmaktadır.
- 3. Avustralya Gençlik Başarı ve Geçişleri Ulusal Ortaklık Anlaşması (Australia National Partnership Agreement on Youth Attainment and Transitions):** Avustralya, gençlerin eğitimde başarısını artırmak ve iş piyasasına geçişlerini desteklemek için ulusal bir ortaklık anlaşması uygular. Bu anlaşma, gençlere erken okul terkini önleme, mesleki eğitim ve iş deneyimi sağlama gibi hizmetler sunarak NEET gençlerin sayısını azaltmayı hedefler. Ortaklık anlaşması, federal hükümet ile eyalet ve bölgeler arasında iş birliğini teşvik ederek gençlik istihdamını ve eğitimini geliştirmeye odaklanmaktadır.
- 4. Japonya'nın Gençlik İstihdamı Teşvik Programları:** Japonya, genç istihdamı teşvik etmek amacıyla çeşitli politika ve programlar uygular. Bu programlar, gençlere iş bulma destekleri, mesleki eğitim kursları ve kariyer danışmanlığı gibi hizmetler sunarak NEET gençlerin sayısını azaltmaya hedefler. Japonya'nın gençlik istihdamı politikaları, gençlerin iş piyasasına entegrasyonunu ve rekabet güçlerini artırmak için çeşitli sektörlerle odaklanmaktadır.
- 5. İsveç'in İşgücü Piyasasına Geçiş Programları:** İsveç, gençlerin işgücü piyasasına geçişini kolaylaştırmak için aktif işgücü politikaları uygular. Bu politikalar, gençlere işe yerleştirme yardımı, mesleki eğitim ve staj imkanları gibi destekler sağlayarak NEET gençlerin sayısını azaltmayı amaçlar. İsveç'in işgücü piyasasına geçiş programları, gençlere iş deneyimi kazandırma ve kariyerlerini destekleme hususunda etkili bir araçtır.
- 6. Almanya'nın Mesleki Eğitim Sistemi (Germany Vocational Education System):** Almanya, gençlerin işgücü piyasasına geçişini desteklemek için kapsamlı bir mesleki

TESTİ KIRILMADAN NEET'LERE NE YAPILMALI? SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?

eğitim sistemi uygular. Bu sistem, gençlere pratik beceriler kazandıran mesleki eğitim kursları ve işbaşı eğitim programları sunarak NEET gençlerin sayısını azaltmaya yöneliktir. Almanya'nın mesleki eğitim sistemi, gençlerin iş piyasasına hazırlanmalarını ve sürdürülebilir kariyerler kurmalarını teşvik etmektedir.

Bu politika örnekleri, gençlerin eğitimden işgücüne geçişlerini kolaylaştırmak ve NEET durumunu azaltmak için farklı ülkelerde uygulanmış başarılı yaklaşımları temsil etmektedir. Ancak, her bir ülkenin kendi sosyo-ekonomik koşulları ve gençlik istihdamıyla ilgili özel ihtiyaçları olduğu unutulmamalıdır. Bu nedenle, her ülke kendi politika ve programlarını geliştirirken yerel koşulları dikkate almalı ve en etkili çözümleri bulmak için deneyimlerini paylaşmalıdır.

2.3. Türkiye'de NEET

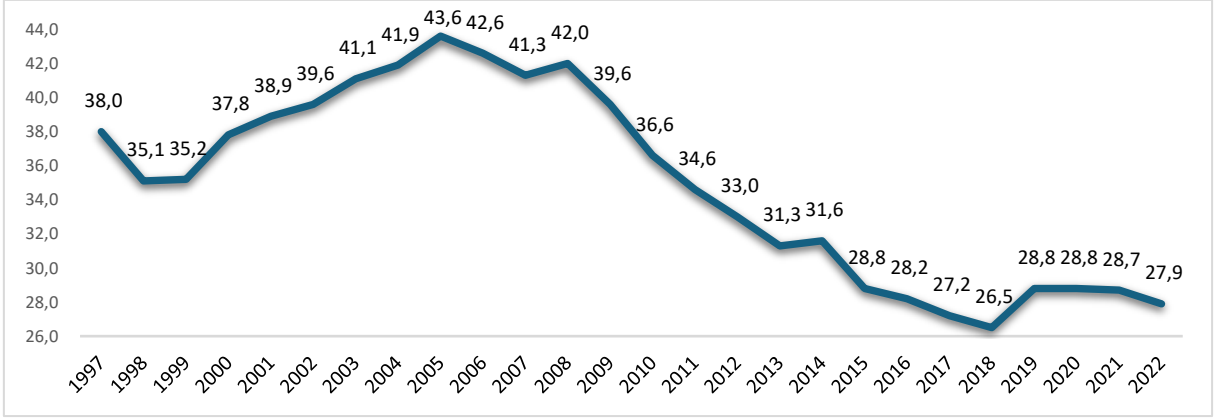
Türkiye'de NEET durumu, ülkenin genç nüfusu ve işgücü piyasasının dinamiklerini anlamak açısından önemlidir. NEET oranı, son yıllarda azalma eğilimi gösterse de hala önemli bir seviyededir. Türkiye'de yapılan çalışmaların geneli incelendiğinde, cinsiyetin NEET oranları üzerindeki etkisi dikkat çekmektedir. NEET olan kadınların sayısı erkeklerin neredeyse üç katından daha fazla olduğu ortaya çıkmıştır. Bu durumun altında yatan nedenler arasında kadınların işgücüne katılımında karşılaştığı engeller, aile içi roller ve toplumsal cinsiyet normları etkili olabilmektedir. Ayrıca, erkeklerin çoğu işsiz NEET olarak kategorize edilirken, kadınların büyük bir kısmı pasif NEET kategorisinde yer almaktadır.

Düşük eğitim seviyesine sahip gençler, yüksek eğitim alan geçlere nazaran daha fazla NEET konumunda olduğu bilinmektedir. Ancak, son yıllarda eğitimle ilgili göstergelerde iyileşme görülse de iş piyasasındaki taleplerin eğitim sisteminden hızla değişen koşullara uyum sağlayamadığı görülmektedir.

Türkiye'nin genç nüfus potansiyeli, ekonomik ve sosyal açıdan büyük öneme sahiptir. Bu gençlerin eğitim ve işgücüne olan katılımlarının artırılması, ülkenin ekonomik büyümesine ve sosyal kalkınmasına önemli katkılar sağlar. Bunun için eğitim sisteminden işgücü piyasasına kadar uzanan bütüncül bir yaklaşımın benimsenmesi gerekmektedir.

TESTİ KIRILMADAN NEET'LERE NE YAPILMALI? SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?

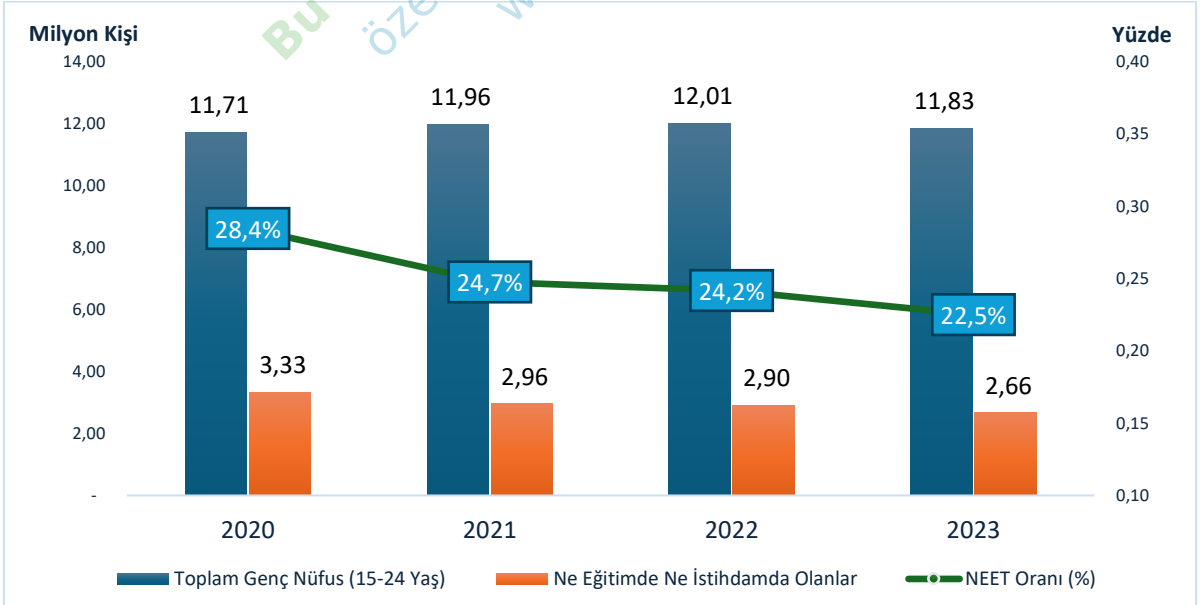
Şekil 3: OECD 1997-2022 Türkiye NEET Verileri (%)

Kaynak: OECD

Şekil 3 ve Şekil 4 incelendiğinde; NEET oranının 1998'den bu yana yadsınamaz oranda düştüğü söylenebilir. Ancak son 4 yılda devam eden düşüş trendi yavaşlamaya başlamıştır. Verilere bakıldığında NEET için uygulanan çalışmaların faydalı olduğu yorumu yapılabilir ancak yeterli değildir ve geliştirilmelidir. Çünkü OECD'deki genel verilere bakıldığında Türkiye, verileri bulunan ülkeler içerisindeki en yüksek orana sahip ikinci ülke konumundadır. Bu durum NEET üzerinde daha çok çalışma yapılması ve politikaların geliştirilmesi hususuna dikkat çekmektedir.

Şekil 4: Ne Eğitimde Ne İstihdamda Olanlar (Milyon, %)

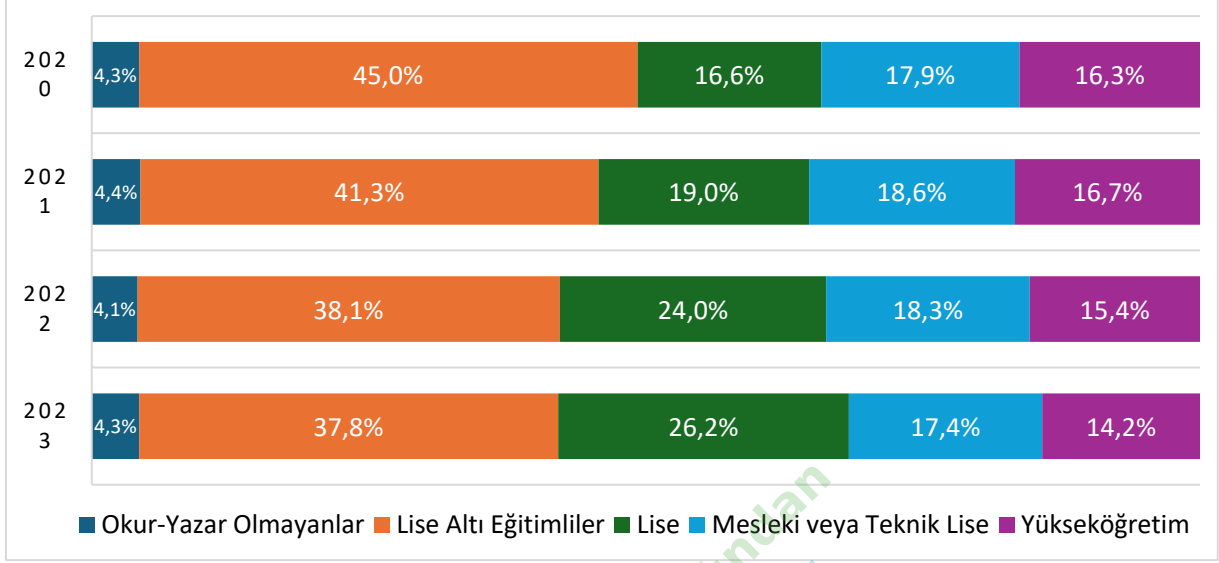

Kaynak: TÜİK

TESTİ KIRILMADAN NEET'LERE NE YAPILMALI? SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?

Şekil 5: Bitirdiği Eğitim Düzeyine Göre Ne Eğitimde Ne İstihdamda Olanların Oranı (%)

Kaynak: TÜİK

Şekil 5 incelendiğinde NEET'lerle ilgili yararlı çıkarımlar yapılabilir. Okur-yazar olmayan NEET'lerin oranı birbirine yakın seviyelerde seyrederken, lise altı eğitimlilerin istikrarlı bir düşüş sergilediği gözlemlenmektedir. Lise mezunu NEET'ler ise lise altı eğitimli olanların aksine sürekli bir artış göstermiştir. Meslek veya teknik lisesi mezunu NEET'lerin oranı 2021'den 2023 yılına kadar azaldığı göz önünde bulundurulduğunda, gençleri lise seçimlerinde meslek veya teknik liseye teşvik etmek yararlı olabilir. Yükseköğretim mezunu NEET'lerde ise düşüş gözlemse dahi sahip olduğu oran arka plana atılmaması gereken boyuttadır.

2.4. Türkiye'de NEET Çalışmaları

2.4.1. Ücret/ İstihdam Sübvansiyonları

2008 yılında iş kanununda kadınların ve 18-29 yaş arasındaki gençlerin istihdamını teşvik etmeyi amaçlayan düzenlemeler yapılmıştır. 2012 yılında 5673 sayılı Kanun ile genel teşvik sistemi getirilmiş ve İİBS 6. Bölge illerine sigorta primi işçi hissesi desteği sunulmuştur. Ancak bu destek, genç işsizlere yönelik doğrudan bir teşvik içermemiştir. 2015'te yapılan düzenlemeyle teşvik uygulamasının süresi uzatılmış, ancak yararlanabilmek için yeni işe alınanların veya mesleki eğitim almış olanların belirli şartları sağlaması gerekmiştir. 2016'da 6663 sayılı kanun ile girişimci getirilmiş ve yeni iş kuran gençlere vergi indirimi imkânı sunulmuştur.

TESTİ KIRILMADAN NEET'LERE NE YAPILMALI? SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?

2.4.2. Eğitim Politikaları

Türkiye'de işgücü piyasası koşullarının etkisiyle yükseköğretime olan talep artmıştır. Bu talebi karşılamak adına Yükseköğretim Kurulu (YÖK), "Geleceğin Meslekleri" çalışmasını başlatmıştır. Bu kapsamda YÖK 100/2000 projesi ile öncelikli alanlarda lisansüstü çalışmalar yürütmekte ve mezun yetkinliklerini artırmaktadır. Mesleki eğitim ve öğrenimine devam eden öğrencilerin niteliklerini geliştirmesi için yükseköğretim kurumları ve bazı lisans programları uygulamalı eğitim imkânı sunmaktadır. Bununla birlikte, 2020 yılında kamu kurumları tarafından kariyer olanağı sağlamak amacıyla Staj Seferberliği Programı başlatılmıştır. Bu program, gençlerin yetkinliklerini akademik/mesleki, sanatsal/sosyal ve sportif alanlarda değerlendirmektedir. 2021'de Program'a 135.698 aday başvurmuş, kamu ve özel sektör iş birliği ile stajyer kontenjanı 50.000'e yükseltilmiştir. Bununla birlikte, işgücü piyasasında talep edilen nitelikler ile gençlerin sahip olduğu nitelikler arasındaki uyumsuzluğu gidermek amacıyla Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü (İŞKUR) tarafından Aktif İşgücü Piyasası Programları (AİPP) düzenlenmektedir. AİPP'ler, gençlerin istihdam edilebilirliğini artırmakta, nitelik ve beceri uyumsuzluğunu gidermektedir. Ayrıca 2018 yılında, İŞKUR ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) iş birliği ile Mesleki Eğitim ve Beceri Geliştirme İş birliği Protokolü (MEGİP) hayata geçirilmiştir. Bu protokol sayesinde işgücü piyasasının talep ettiği niteliklerde gençlerin yetiştirilmesi hedeflenmektedir.

2.4.3. Girişimciliğin Özendirilmesi

Girişimcilik, genç işsizlik ile mücadelede önemli bir faktör olarak kabul edilmekte ve gençlerin bu alana yönlendirilmesinin ekonomik büyüme ve istihdama katkı sağlayacağı düşünülmektedir. On Birinci Kalkınma Planı'nda girişimcilik konusuna özellikle önem verilmiş ve makro politikalar belirlenmiştir. Hem kamu hem de özel sektörün desteği, genç girişimcilerin küçük işletmelerini sürdürülebilir bir şekilde büyütmelerinde kritik rol oynamaktadır. İŞKUR ve KOSGEB gibi kurumlar, girişimcilik konusunda önemli faaliyetler yürütmektedir. Özellikle İŞKUR'un girişimcilik eğitim programları kadınların da katılımıyla büyük bir ilgi görmüştür. KOSGEB ise girişimcilik eğitimlerini çevrimiçi ortama taşınmasıyla daha geniş kitlelere ulaşmıştır. Ayrıca, genç girişimcilerin sigorta primlerinin bir yıl süreyle Hazine tarafından karşılanması gibi uygulamalar gençleri girişimcilik konusunda teşvik etmektedir.

TESTİ KIRILMADAN NEET'LERE NE YAPILMALI? SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?

2.5. Konya'da NEET

Türkiye'deki önemli illerden biri olan Konya, geniş bir genç nüfus ve önemli ekonomik dinamikler barındırmaktadır. İş imkanları ve sanayisi ile büyük bir potansiyele sahip olan Konya'da NEET, yadsınamayacak bir sorun olarak nitelendirilebilir. İl özelinde bu konuya dair birçok çalışma yapılmaktadır. Çalışmalar yeterli etkiyi göstermemekle beraber politikaların geliştirilmesi ülke genelinde olduğu kadar iller özelinde de mühim durumdadır. Gençlerin piyasaya dahil edilmesi ve hayata kazandırılması önemli bir husustur. Politikaların Türkiye genelinde geliştirilmesinin yanı sıra iller özelinde de geliştirilmesi sürecin daha sağlıklı ilerlemesini sağlayacaktır. Her ilin iş imkanları, eğitim koşulları ve hane halkı farklı olduğundan, iller özelinde politikalar geliştirmek sürecin başarılı olması açısından önem teşkil etmektedir. Bazı illerde NEET olma nedenlerinde eğitim imkanlarının eksikliği ön planda iken, bazı illerde iş imkanlarının yetersizliği ön plana çıkmaktadır. Bu nedenlerin il özelinde incelenmesi başarılı politikaların geliştirilmesini sağlayacaktır.

Tablo 1: Konya 15-24 Yaş İşsizlik Verileri (Bin Kişi)

Yıl	15-24 Erkek	15-24 Kadın	15-24 Toplam
2020	14	12	26
2021	13	11	25
2022	13	12	25
2023	11	10	21

Kaynak: TÜİK

Son 4 yıl incelendiğinde 15-24 yaş arasındaki işsizliğin düşüş eğiliminde olduğu gözlemlenmektedir. 2021-2022 yılında duraksama yaşanmış olsa da genele bakıldığında 2020 yılında işsizlik 26 bin iken 2023 yılında 21 bine gerilemiştir. İşsizlikte güzel bir düşüşün yaşandığı söylenebilir.

Tablo 1 incelendiğinde; kadın ile erkek arasındaki işsizlik oranları arasında fark görülmekte olup, erkek işsizliğinin kadın işsizliğinden daha fazla olduğu ancak 2022-2023 yıllarında aralarındaki bu farkın birbirine yaklaştığı anlaşılmaktadır.

Veriler, Konya'da genç işsizliğin son yıllarda azalma eğiliminde olduğunu göstermekle birlikte sorunun hâlâ göz ardı edilemeyecek kadar önem arz ettiğini ortaya koymaktadır. Bu durum, gençlerin istihdam edilmesi ve ekonomik olarak aktif olmaları için daha fazla çaba

TESTİ KIRILMADAN NEET'LERE NE YAPILMALI? SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?

gerektirdiğini vurgulamaktadır. Bahse konu olumlu eğilimlerin devam etmesi ve gençlerin istihdam edilme fırsatlarının artması için çeşitli politika ve programların geliştirilmesi önemlidir.

2.6. TR52 Bölgesindeki NEET Uygulamaları

2.6.1. İşbaşı Eğitim Programı

İşbaşı eğitim programları işsizlikle mücadelede önemli bir araç olarak ön plandadır. İş arayan birçok gencin tecrübe sahibi olmaması süreci zorlaştırmaktadır. Bu programlar, gençlere mesleki deneyim kazandırarak onları işgücü piyasasına dahil etmeyi ve istihdam edilebilirliklerini arttırmayı hedeflemektedir. Bunu yaparken aynı zamanda işverenlere de potansiyel çalışanlarını işyerinde deneme ve eğitme fırsatı sunmaktadır. Katılımcılarına, pratik iş deneyimi kazanma ve gerçek iş piyasasını tanıma imkânı sunan işbaşı eğitim programları, aktif işgücü politikalarının önemli bir parçası olarak değerlendirilmektedir.

2.6.2. Mesleki Eğitim Kursları

İşgücü piyasasına katılımı artırmak amacıyla düzenlenen etkin programlardır. Bu kurslar, bireylere yeni meslekler kazandırma veya mevcut becerilerini geliştirme fırsatı sunarak istihdam edilebilirliklerini arttırmayı hedeflemektedir. Özellikle beceri eksikliği olan gruplara yönelik olarak düzenlenen kursların geniş kitlelere ulaşması büyük önem taşımaktadır. Bu programlara kadınların da yoğun ilgi gösterdiği gözlemlenmektedir. Kadınların eğitim seviyeleri yükseldikçe işgücüne katılımının arttığı bilinmektedir. Dolayısıyla mesleki eğitim kursları, kadınların beceri seviyelerini yükselterek işgücüne katılımını ve istihdam edilebilirliklerini artırmada önemli bir araç olarak değerlendirilmektedir.

Tablo 2: Aktif İşgücü Piyasası Programları 15-24 Yaş (İşbaşı Eğitim + Mesleki Eğitim)

Yıllar	Türkiye	Konya	Konya / Türkiye
2021	224.221	3.776	%1,68
2022	76.911	859	%1,11
2023	25.776	67	%0,25

Kaynak: İşkur

Tablo 2, Türkiye ve Konya'daki 15-24 yaş arası gençlere yönelik aktif işgücü piyasası programlarının (işbaşı eğitim ve mesleki eğitim) verilerini göstermektedir. 2021 yılında

TESTİ KIRILMADAN NEET'LERE NE YAPILMALI? SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?

Türkiye genelinde 224.221 program kayıtlara geçmişken, Konya'da bu sayı 3.776 olarak kaydedilmiştir. Ancak, 2022 ve 2023 yıllarında belirgin bir düşüş yaşanmıştır. Türkiye genelinde 2022 yılında 76.911, 2023 yılında ise sadece 25.776 program düzenlenmiştir. Konya'da ise bu sayılar 2022 yılında 859, 2023 yılında ise yalnızca 67 olarak kaydedilmiştir. Bu düşüş, işgücü piyasası programlarında ciddi bir azalmaya işaret ederken, gençlerin bu tür programlardan yeterince faydalanamadığını göstermektedir.

Tablo 3: 15-24 Yaş Gençlere Yönelik Sunulan Hizmetler (İşe Yerleştirme)

Yıllar	Türkiye	Konya	Konya / Türkiye
2021	495.893	13.733	%2,77
2022	519.172	13.716	%2,64
2023	457.724	12.604	%2,75

Kaynak: İŞKUR

Tablo 3'te, 15-24 yaş arası gençlere yönelik işe yerleştirme hizmetlerinin verileri verilmiştir. Türkiye genelinde 2021 yılında 495.893 genç işe yerleştirilmişken, bu sayı 2022 yılında 519.172'ye yükselmiştir. Ancak, 2023 yılında bu rakam 457.724'e düşmüştür. Konya'da ise benzer bir eğilim gözlenmektedir. 2021 yılında 13.733 genç işe yerleştirilmiş, 2022 yılında bu rakam 13.716 olarak neredeyse aynı kalmış, ancak 2023 yılında 12.604'e düşmüştür. Bu veriler, Türkiye genelinde ve Konya özelinde gençlerin işe yerleştirilme oranlarında bir azalma olduğunu göstermektedir.

Bu tablolarda, Türkiye ve Konya'da genç işsizliğine yönelik politikaların ve programların etkinliği konusunda bazı endişeler ortaya çıkmaktadır. 2021 yılına kıyasla, 2022 ve 2023 yıllarında aktif işgücü piyasası programlarına yönelik katılımı ciddi bir düşüş yaşanmıştır. Bu azalma, gençlerin mesleki beceri kazanmaları ve iş deneyimi elde etmeleri için kritik öneme sahip olan programlardan yeterince faydalanamadıklarını göstermektedir. Ayrıca, işe yerleştirme hizmetlerinde de benzer bir düşüş gözlemlenmektedir. Gençlerin işgücü piyasasına katılımını artırmak ve NEET oranlarını düşürmek için daha etkili politikaların ve programların geliştirilmesi gerekmektedir.

2.6.3. Girişimciliğin Özendirilmesi

Gençlerin girişimcilğe yönlendirmek için kurulmuş kuruluşlar incelendiğinde, Mevlâna Kalkınma Ajansı, İŞKUR, KOSGEB gibi önemli kurumlarla birlikte Konya ilindeki İnnopark ve Karaman ilindeki İŞGEM (İş Geliştirme Merkezi) öne çıkmaktadır. İnnopark

TESTİ KIRILMADAN NEET'LERE NE YAPILMALI? SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?

---

bünyesinde yer alan InnoVadi Girişimcilik Merkezi, üniversite öğrencileri, akademisyenler ve yenilikçi fikirlere sahip bireyleri girişimci olmaya teşvik ederek, bölgede yeni ve yüksek teknoloji odaklı inovatif işletmelerin kurulmasına katkı sağlamaktadır. İŞGEM ise, yeni girişimcilerin iş kurmalarını kolaylaştıran, destekleyen ve işletmelerin başlangıç aşamasında karşılaştığı riskleri minimize eden bir iş kurma modelini benimsemektedir. İŞGEM'in hedefi, yeni girişimcileri, iş kurma aşamasındaki zorlu süreçlerinde destekleyerek, bu zorlu aşamayı başarıyla atlattıklarını ve ayakta kalmalarını sağlamaktır.

*Bu rapor KOSAM tarafından
özel olarak hazırlanmıştır.
www.kosam.org*

TESTİ KIRILMADAN NEET'LERE NE YAPILMALI? SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?

3. MODEL ve ÖNERİLER

Ortaya konan bütün verilerin de gösterdiği üzere Ne Eğitimde Ne İstihdamda olan gençler üzerinde dikkatli analizler yapılarak farklı yöntemler ile mücadele edilmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. NEET gençlerin; eğitime, iş gücüne veya yetiştirilme sürecine dahil edilmesi, sadece bireylerin yaşam kalitesini artırmayacak, aynı zamanda toplumsal ve ekonomik kalkınmaya da katkı sağlayacaktır. Bu bölümde, gençlerin esnek ve kapsayıcı çalışma modellerine erişiminden, şehir bazlı NEET programlarının oluşturulmasına, iş hayatı ve eğitimin entegrasyonuna kadar geniş bir yelpazeyi kapsayan öneriler sunulacaktır. Bu öneriler, gençlerin ihtiyaçlarına uygun çözümler sunmayı ve onların iş gücüne daha etkili bir şekilde katılımını sağlamayı amaçlamaktadır.

3.1. Saatlik / Parça Bazlı İş Modeli

Gençlerin değişen işgücü dinamikleri ve yaşam tarzlarına uygun esneklik arayışları saatlik ve parça bazlı iş modeli önerisinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Günümüzde gençler uzun süreli işler yerine daha esnek çalışma modellerini tercih ettikleri için saatlik veya parça bazlı işlerin oluşturulması birçok genci çalışma konusunda motive edecektir. Böyle bir model, NEET olarak ifade edilen gençler için de çeşitli avantajlar sağlayacaktır. Saatlik veya parça bazlı işler, sağladıkları esneklik sayesinde gençlere daha fazla kontrol ve özgürlük hissi vererek, gençlerin işgücü piyasasına daha hızlı entegre olmalarını sağlayabilecek, birçok alanda deneyim ve tecrübe kazanmalarına yardımcı olacaktır. Ayrıca bu iş modeli, işverenler için de esneklik ve kaynak optimizasyonu sağlayabilecektir.

Saatlik/Parça Bazlı modelin kurulması ve sağlıklı işlemleri için öncelikle bağımsız çalışan haklarını ve iş süreçlerini düzenleyen yasal bir çerçeve sağlanmalıdır. Saatlik/parça bazlı çalışacak olanlar için uygun sigorta ve sosyal güvenlik sistemi oluşturulmalıdır. Bu iş modelinde çalışacak bağımsız insanların şeffaf ve adil şekilde vergilendirilebilmesi için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır. Bütün sistemin sorunsuz işlediğinden emin olmak için ise etkili denetim ve şikâyet mekanizmaları tasarlanmalıdır. Günlük, haftalık veya aylık belirli saat çalışma esnekliği önerilen modelin sosyal ve hukuki altyapılar tamamlandıktan sonra ilgili yaşta kişiler başta olmak üzere çalışma çağındaki gençlerine faydalı bir yapı olması beklenmektedir.

TESTİ KIRILMADAN NEET'LERE NE YAPILMALI? SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?

İşveren, çalışan ve devletin haklarını koruyacak eksiksiz, yasal sistemin kurulması, Türkiye'deki esnek çalışma modelinin gelişimine katkıda bulunacak ve iş piyasasında daha fazla fırsat sağlayacaktır.

3.2. Şehir Bazlı NEET Programları

Her şehir kendine özgü sosyo-ekonomik ve kültürel şartlara sahiptir. Bu nedenle NEET sorununa genel çerçeveden bakmak yerine şehir temelli düşünmek de faydalı olabilir. Bir şehirde eğitim imkanlarının yetersizliği NEET sayısını artırırken, başka bir şehirde kültürel yapı gençlerin NEET olmasına sebep olabilmektedir.

Bu nedenle; işsizlik, eğitim olanakları, ekonomik fırsatlar ve sosyal destek ağları gibi faktörlerin şehirler arasındaki farklılıkları değerlendirilmeli ve belirlenen faktörler doğrultusunda her şehir için özelleştirilmiş NEET entegrasyon programları oluşturulmalıdır. Düzenlenecek programlar, şehirdeki gençlerin ihtiyaçlarını karşılamak üzere kapsayıcı ve esnek bir yaklaşımla tasarlanmalıdır. Sunulacak destek ve hizmetler gençlerin eğitim düzeyi, yetenekleri, ilgi alanları ve sosyo-ekonomik durumları dikkate alınarak oluşturulmalıdır. Her şehir için özel olarak tasarlanmış programlar, gençlerin ihtiyaçlarına doğrudan ve etkili bir şekilde cevap verebilir. Bu programlar, eğitim ve istihdam imkanlarını artırmayı, gençlerin yeteneklerini geliştirmeyi ve onları işgücü piyasasına hazırlamayı hedeflemelidir.

Şehir bazlı NEET programları, yerel ekonomik koşullara ve iş piyasasının ihtiyaçlarına göre şekillendirilmelidir. Örneğin, yerel sanayinin ihtiyaç duyduğu yetkinliklere yönelik mesleki eğitim programları oluşturulabilir. Aynı şekilde, gençlerin girişimcilik potansiyellerini ortaya çıkarmak için yerel iş destek programları ve kuluçka merkezleri kurulabilir. Bu tür programlar, gençlerin iş gücüne katılımını artırırken, yerel ekonominin de güçlenmesine katkıda bulunacaktır. Şehir bazlı sorunların çözülmesi ve programların bu temelde oluşturulması; kontrol edilmesi ve başarısının sınanmasını da daha kolay hale getirecektir.

3.3. İş Hayatı ve Eğitimin Entegrasyonu

İş hayatı ve eğitimin entegre olması gençlerin mezun olduğunda iş dünyasına hazır ve uyumlu olmasını sağlayabilecek bir çözümdür. Aynı zamanda, iş dünyasının ihtiyaç duyduğu iş gücünü yetiştirmek için eğitim kurumları ile iş birliği halinde olunması, iş dünyasının yaşadığı çalışan eksikliğini gidermeye yardımcı olacaktır.

TESTİ KIRILMADAN NEET'LERE NE YAPILMALI? SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?

Bu entegrasyonu sağlamak için işletmelerle okullar arasındaki staj programları yaygınlaştırılmalı ve daha da önemlisi etkin/verimli hale getirilmelidir. Staj programları, gençlerin gerçek iş deneyimi kazanmalarını sağlarken, mezun olduktan sonra iş piyasasına daha kolay uyum sağlamalarına yardımcı olmaktadır. İşyerlerinde yapılan ziyaretler ve mentorluk programları, gençlerin iş dünyasını daha yakından tanımalarını ve kariyer hedeflerini belirlemelerine yardımcı olabilir.

Eğitim müfredatlarının iş dünyasının ihtiyaçları ile uyumlu hale getirilmesi de büyük önem arz etmektedir. Bu amaçla, eğitim kurumları ile iş dünyası arasında danışma kurulları oluşturulabilir. İlgili kurullar, iş piyasasının taleplerini göz önünde bulundurarak müfredatı günceller ve gençler tarafından ihtiyaç duyulan becerilerin edinilmesini sağlar. Ayrıca, iş dünyası ve eğitim kurumları arasındaki sürekli iletişim ve iş birliği, gençlerin eğitim sürecinde kazandıkları bilgileri pratikte uygulayabilmelerine de olanak tanır.

Bu tür entegrasyonlar, mezun olan gençlerin NEET olmalarını engellerken iş hayatına daha hazır ve rekabetçi bir şekilde atılmalarını sağlar. Eğitim ve iş hayatının entegrasyonu, hem gençlerin bireysel olarak başarılı olmasını sağlar hem de genel olarak iş piyasasının kalitesini artırır.

3.4. Dijital Eğitim Programları

Dijital çağda, teknolojinin hızla gelişmesi ile eğitim ve istihdam alanlarında yeni fırsatlar ortaya çıkmıştır. Ancak, teknolojinin sunduğu bu fırsatlardan yararlanamayan gençler, dijital okuryazarlık ve becerilerden yoksun kalmaktadır. NEET gençler için dijital eğitim programları, gençlerin yeniden topluma entegrasyonunu sağlama, istihdam edilebilirliklerini artırma ve kişisel gelişimlerine katkıda bulunmada etkili bir çözüm sunacaktır.

Temel dijital okuryazarlık eğitimi, NEET gençlerin günümüz iş dünyasında ve günlük yaşamlarında gerekli becerilere sahip olmalarını sağlayacaktır. Bu eğitimler, gençlerin dijital dünyada daha etkin ve güvenli bir şekilde hareket etmelerini, bilgiye erişimlerini ve iletişim yeteneklerini geliştirmelerinde önemli katkı sağlayacaktır. Bu programlar sayesinde gençler, dijital becerilerini geliştirerek iş piyasasında daha rekabetçi hale gelecektir. Üstelik bu eğitimler online olarak da düzenlenebileceği için her şehirden ve koşuldan ulaşılabilirlikleri daha yüksek olacaktır. Tüm alanlarda teknolojinin önemli hale geldiği günümüz dünyasında gençlerin teknolojik yetkinliğe sahip olmaları; iş bulma imkanlarını arttıracak, istihdama dahil olmalarını kolaylaştıracaktır.

TESTİ KIRILMADAN NEET'LERE NE YAPILMALI? SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?

4. SONUÇ

Raporda, Türkiye ve dünya genelinde geçmişten 2023 yılına kadar olan süreçte NEET durumu ve bu konudaki politika örnekleri ele alınmıştır. Türkiye’de, NEET oranları azalsa da hâlâ önemli bir seviyededir. Ülkemizdeki gençlerin eğitim ve işgücüne katılımlarının artırılması, ülke ekonomisinin büyümesine ve sosyal kalkınmasına önemli katkı sağlayacaktır.

Dünya genelinde uygulanan politika örnekleri incelendiğinde, gençlerin eğitimden işgücüne geçişlerini kolaylaştırmayı, işgücü piyasasında rekabet edebilirliklerini artırmayı ve potansiyellerini artırmak için gerekli beceri ve kaynaklara erişimi sağlamayı amaçlayan çeşitli yaklaşımların bulunduğu görülmektedir. Ülkemizin bu politikaları kendi koşuluna göre uyarlayıp uygulaması önem arz ederken, gençlerin NEET olma durumunu engellemede büyük rol oynayacaktır. Türkiye’de NEET için önemli adımlar atılsa da daha fazla çaba gösterilmesi gerektiği inkâr edilemez bir gerçektir.

NEET ile mücadelede daha etkili politikaların geliştirmesi, gençlerin eğitim ve işgücüne katılımlarını artırmak için bütüncül bir yaklaşımın benimsenmesi gerekmektedir. Bu çabalar, gençlerin sahip olduğu potansiyelin artmasına ve ülkenin ekonomik kalkınmasına önemli katkılar sağlayacaktır. Ancak, bu süreçte yapısal ve kültürel sorunların da derinlemesine ele alınması ve çözümlenmesi gerekmektedir.

NEET homojen bir kitle olmayıp sorunları, talepleri, beklentileri, sunulacak çözüm önerileri ve geliştirilecek politikalar da söz konusu heterojenliğe uygun olmalıdır. Bu bağlamda NEET olan gençlerin talep ve beklentileri için risk faktörleri de dikkate alınarak kapsamlı ve çok katmanlı veri setlerinin oluşturulması elzemdir. Bu kapsamda kurumsal iş birliğinin tesis edilmesi ve NEET gençlere ulaşmak için İŞKUR’un yanı sıra MEB, Üniversite, Diyanet, yerel yönetimler, kaymakamlıklar, muhtarlıklar, STK’ların destekleri ve veri paylaşımının yapılabileceği stratejik temelli uygulamalar hayata geçirilmelidir.

Bu uygulamalar hayata geçirilirken dünyanın farklı bölgelerindeki iyi uygulama örnekleri de incelenmeli ve yerel koşullar dikkate alınarak iyi örnekler uyarlanabilmelidir. Ayrıca İŞKUR öncülüğünde mobil bir uygulama ile NEET gençlere ulaşılmalı, bu uygulama üzerinden sadece gençlerin istihdam edilmesi değil aynı zamanda beklentileri ve talepleri konusunda veri tabanı oluşturulmalıdır. Dahası, girişimci gençler için meslek danışmanlığı

TESTİ KIRILMADAN NEET'LERE NE YAPILMALI? SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?

hizmeti de verilmelidir. Bu noktada gençlerin gerek Türkiye Cumhuriyeti gerekse AB tarafından finanse edilen hibe projelerinden faydalanmaları için danışmanlık hizmeti ve eğitimler organize edilmelidir.

Genel olarak gençlerin özellikle de NEET gençlerin sosyal medyayı oldukça aktif kullandığı birçok araştırmada ortaya konmuştur. Bu bağlamda NEET gençlerin işgücüne kazandırılması, alternatif imkanlardan haberdar olması için sosyal medya kanallarının etkin bir şekilde kullanılmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır. NEET gençler için alternatif sektörler ve iş kollarına dönük bilgilendirme faaliyetlerinin yanı sıra bu alanlarda İŞKUR, MEB ve üniversite iş birliği ile ilgili alanlarda sertifikalı mesleki eğitimler planlanmalıdır.

Yapılan araştırmalar göstermektedir ki, NEET gençler, sabit bir işyerinde, standart ücret (özellikle de asgari ücretli) ve standart mesaili istihdamdan ziyade daha esnek çalışma modelleri tercih etmektedir. Bu bağlamda alternatif çalışma modelleri üzerinde çalışılmalıdır. Mevcut koşullarda kısa/orta vadeli bir çözüm olarak özellikle işin türü ve niteliği dikkate alınarak akort/parça başı ücret bazlı çalışma modelinin uygulanması önemlidir. Bu noktada hem kurumsal firmaların hem de NEET gençlerin mağduriyetlerini önlemek amacı ile bu modelin hukuki alt yapısı hızla hazırlanmalı, çalışma belgesi, prim, sigorta, kıdem tazminatı, vergilendirmeler gibi işçi ve işveren hakkını gözeten yeni düzenlemeler yapılmalıdır.

NEET pozisyonunda olup daha sonra istihdama katılmış olan gençlerle iletişim sürdürülmeli, hayata geçirilen politikaların ve tedbirlerin gençler üzerindeki etkisi ve katkısı düzenli olarak veriye dökülüp incelenmelidir. Ayrıca, oluşturulacak veri setinin ileride uygulanması planlanan politikalara da ışık tutması sağlanmalıdır.

NEET ile mücadele konusunda özellikle geri kalmış ve gelişmekte olan ülkelerin daha fazla çaba sarf etmesi ve politikalarını geliştirmesi gerekmektedir. Gençlerin eğitim ve işgücüne katılımlarını artırmak için bütüncül bir yaklaşım benimsenmeli ve yerel koşullar dikkate alınmalıdır. Bu çaba, gençlerin geleceğe daha umutlu bir şekilde bakmalarını sağlayacak ve ülkelerin sürdürülebilir kalkınmasına katkıda bulunacaktır. Başarılı olmak için sadece ulusal düzeyde değil, aynı zamanda yerel düzeyde de iş birliği ve koordinasyonun artırılması gerekmektedir. Bu sayede Türk gençlerinin potansiyellerini tam olarak gösterebileceği bir ortam sağlanabilir ve NEET sorunu daha etkili bir şekilde ele alınabilir.

TESTİ KIRILMADAN NEET'LERE NE YAPILMALI? SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, M. (2021). Türkiye’de Genç İşsizliği Etkileyen Faktörler. *Econharan*, 5(8), 100-129.
- Akbulut, N. (2023). Türkiye’de Genç Nüfusun Eğitim ve İstihdam Durumuna Yönelik Sosyal ve Ekonomik Politikalar. *BİLTÜRK Journal of Economics and Related Studies*, 5(4), 276-300.
- Atabey, A. Ö. (2021). Ne Eğitimde Ne De İstihdamda Yer Alan Genç Nüfus (Neet) Ve Ekonomik Büyüme Arasındaki Nedensellik İlişkisi: Türkiye Üzerine Ampirik Bir Uygulama. *Premium e-Journal of Social Science (PEJOSS)*, 5(17), 573-581.
- Bălan, M. (2016). Economic And Social Consequences Triggered By The NEET Youth. *Knowledge Horizons- Economics*, 8(2), 80–87.
- Bardak, U. et al. (2015), *Young People Not in Employment, Education or Training (NEET): An Overview in ETF Partner Countries*, European Training Foundation.
- BEBKA. (2020). TR41 Bölgesinde İl Düzeyinde Çalışmayan, Eğitim Ve Öğrenimde Olmayan Gençlik (NEET) Araştırması Raporu. Bursa: T.C. Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı.
- Berlin, M., Käariälä, A., Lausten, M., Andersson, G., & Brännström, L. (2020). Long-Term NEET Among Young Adults With Experience Of Out-Of-Home Care: A Comparative Study Of Three Nordic Countries. *International Journal of Social Welfare*, 1–14. <https://doi.org/10.1111/ijsw.12463>
- Braziene, R., Dorelaitiene, A. & Zalkauskaite, U. (2013). Youth Not In Education, Employment, Or Training In Lithuania: Subjective Evaluation Of Experiences And Possibilities In The Labour Market, 81 (3), 4-37. <http://dx.doi.org/10.5755/j01.ss.81.3.5792>.
- Breen, R. (2005). Explaining Cross-National Variation In Youth Unemployment. *European Sociological Review*, 21(2), 125–134. doi:10.1093/esr/jci008.
- Cabral, F. J. (2018). Key drivers of NEET phenomenon among youth people in Senegal. *Economics Bulletin*, 38(1), 248-261
- Canon, M., Kudlyak, M., & Liu, Y. (2015). Youth Labor Force Participation Continues To Fall, But It Might Be For A Good Reason. *Regional Economist-The St. Louis FED*, Saint Louis.
- Carcillo, S., Fernández, R., Königs, S., & Minea, A. (2015). NEET youth in the aftermath of the crisis: Challenges and policies (OECD Social, Employment and Migration No. 164). *OECD Social, Employment and Migration Working Papers*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2573655>.
- Copps, J., & Keen, S. (2009). *Getting Back On Track: Helping Young People Not In Education, Employment Or Training In England*. London: New Philanthropy Capital.
- Çakmak, A. G. B. Y., & Yiğit, A. G. B. Türkiye’de Ne Eğitimde Ne İstihdamda Yer Almayan Genç (NEET) Olmak: Sistemik Literatür Analizi. *Çalışma Ekonomisi ve*, 149.
- De Almeida, A. N., & Simões, F. (2020). Professional Development Perspectives Across Gender And Age Groups Of Under-Qualified Rural NEETs. *Journal of Community Psychology*, 1–17. <https://doi.org/10.1002/jcop.22356>.

TESTİ KIRILMADAN NEET'LERE NE YAPILMALI? SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?

De Lannoy, A. ve Mudiriza, G. (2019). A Profile Of Young Neets: Unpacking The Heterogeneous Nature Of Young People Not In Employment, Education Or Training In South Africa Cape Town. SALDRU Working Paper No. 249.

Dinler, E. (2019). Uzun Süreli Genç İşsizliğinin Sosyo-Ekonomik Belirleyicileri: İstanbul İli Üzerine Bir Alan Araştırması (Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Erdoğan, E., Yentürk, N., Akyüz, A. A., Kurtaran, Y., Yurttagüler, L., Dursun, K., & Oy, B. (2017). *Being A NEET In Turkey: Determinants And Consequences*. Working Paper No: 30.

Eurofound (2012), '*NEETs – Young People Not In Employment, Education Or Training: Characteristics, Costs And Policy Responses in Europe*', Publications Office of the European Union, Luxembourg.

Eurofound (2016), '*Exploring the diversity of NEETs*', Publications Office of the European Union, Luxembourg

Eurofound. (2012). *NEETs – Young People Not In Employment, Education Or Training: Characteristics, Costs And Policy Responses In Europe*. Publications Office of the European Union. Luxembourg. <https://doi.org/10.2806/41578>.

European Commission. (2010). *Youth on the Move: A Guide to NEET in Europe*; Publications Office of the European Union, Luxembourg.

Fişek, A. G. (2009). Bir dantışıklı döğüş: Beyin göçü. *Eğitime Bakış*, 5(13), 35–37.

Genç Hayat Vakfı. (2017). *Sessiz Ve Görünmeyen Gençler Araştırması Projesi Raporu: Okumayan Ve Çalışmayan Gençliğin Durumu Ve Çözüm Önerileri*. İstanbul: Genç Hayat Yayınları.

Genda, Y. (2007). Jobless Youths And The NEET problem in Japan. *Social Science Japan Journal*, 10(1), 23–40. <https://doi.org/10.1093/ssjj/jym029>.

Genda, Y. (2007). Jobless Youths And The NEET Problem İn Japan. *Social Science Japan Journal*, 10(1), 23–40. <https://doi.org/10.1093/ssjj/jym029>.

Gibson, J., & Mckenzie, D. (2012). The Economic Consequences Of 'Brain Drain' Of The Best And Brightest : Microeconomic Evidence From Five Countries. *Economic Journal*, 122, 339–375. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0297.2012.02498.x>

Goldman-Mellor, S., Caspi, A., Arseneault, L., Ajala, N., Ambler, A., Danese, A., ... Moffitt, T. E. (2016). Committed To Work But Vulnerable: Self-Perceptions And Mental Health İn NEET 18-Year Olds From A Contemporary British Cohort. *Journal of Child Psychology and Psychiatry and Allied Disciplines*, 57(2), 196–203. <https://doi.org/10.1111/jcpp.12459>.

Günay, B., & Yaylagülü, Ş. (2022). Ne Eğitimde Ne İstihdamda Yer Alan (NEET) Gençlerin İnsan Onuruna Yaraşır Yaşam Sürme Hakkına Erişimi Raporu.

Gündoğan, N. (1999). Genç işsizliği ve Avrupa Birliği-ne Üye Ülkelerde Uygulanan Genç istihdam Politikaları. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 54(01).

TESTİ KIRILMADAN NEET'LERE NE YAPILMALI? SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?

Halsall, A., Hollingworth, S., & Mendick, H. (2005) 'Dropping Out And Drifting Away': An Investigation Of Factors Affecting Inner-City Pupils' Identities, Aspirations And Post-16 Routes. *London: Institute for Policy Studies in Education (IPSE)*.

Henderson, Joanna L. vd. (2017). Not In Employment, Education Or Training: Mental Health, Substance Use And Disengagement İn Multi-Sectoral Sample Of Service-Seeking Canadian Youth. *Children and Youth Services Review*, (75), 138-145.
<https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2017.02.024>.

Işık, V. (2016). Türkiye'de Genç İşsizliği Ve Genç Nüfusta Atalet. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 5(11), 130-145.

Işık, V. (2019). Aksaray'da Genç NEET Sorunu ve Çözüme İlişkin Yerel Düzeyde Strateji Önerileri. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 7(17), 149-162.

Iyer, S., Mustafa, S., Gariépy, G., Shah, J., Joober, R., Lepage, M., & Malla, A. (2018). A NEET Distinction: Youths Not İn Employment, Education Or Training Follow Different Pathways To İllness And Care İn Psychosis. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 53(12), 1401–1411. <https://doi.org/10.1007/s00127-018-1565-3>.

Katy, S., Akister J. and Burch S. (2015). Who Are The Young People Who Are Not İn Education, Employment Or Training? An Application Of The Risk Factors To A Rural Area İn The UK. *International Social Work*, 58(4), 508-520

Kılıç, Y. (2014). "Türkiye'de Ne Eğitimde Ne İstihdamda Ne de Yetiştirmede (NEİY) Yer Alan Gençler". *Eğitim ve Bilim*, 39(175), 121-135.

Kılıç, Y. (2014). Türkiye'de Ne Eğitimde Ne İstihdamda Ne De Yetiştirmede (NEİY) Yer Alan Gençler. *Eğitim ve Bilim*, 39(175), 121-135.

Köken, M., & Koç, S. (2022). Türkiye'de Bölgesel Neet Verilerinin Mekansal Panel Veri Analizi. *Journal of International Management Educational and Economics Perspectives*, 10(2), 113-129.

Köken, M., & Koç, S. (2022). Türkiye'de Bölgesel Neet Verilerinin Mekansal Panel Veri Analizi. *Journal of International Management Educational and Economics Perspectives*, 10(2), 113-129.

Kutsyuruba, B., Deluca, C., Godden, L., Hussain, A., Youmans, A., Stasel, R. S., ... Nesbitt, H. (2019). Needs of NEET youth : Pathways to positive outcomes. Ontario: Social Program Evaluation Group.

Mascherini, M., & Ledermaier, S. (2016). *Exploring the Diversity of NEETs*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Mascherini, M., Salvatore, L., Meierkord, A., & Jungblut, J. M. (2012). *NEETs: Young People Not İn Employment, Education Or Training: Characteristics, Costs And Policy Responses İn Europe*, Luxembourg: Publications Office of the European Union, Retrieved from https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef1254en.pdf.

TESTİ KIRILMADAN NEET'LERE NE YAPILMALI? SAATLİK ÇALIŞMA ÇÖZÜM MÜ?

OECD. (2016). Society at a glance 2016: OECD social indicators, Paris: OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264261488-en>.

OECD. (2016). *Society at a Glance 2016: OECD Social Indicators*. OECD Publishing.

Özdemir, C. (2019). Türkiye'de Demografik Fırsat Penceresi Ve Eğitimin Yaygınlaşmasının Sosyoekonomik Etkileri. *Nüfusbilim Dergisi*, 41(1), 7-25.

Robertson, P. J. (2019). The Casualties Of Transition: The Health Impact Of NEET Status And Some Approaches To Managing It. *British Journal of Guidance and Counselling*, 47(3), 390–402. <https://doi.org/10.1080/03069885.2018.1455168>.

Social Exclusion Unit. (1999). Bridging the gap: New Opportunities For 16-18 Year Olds Not In Education, Employment Or Training. London: Stationery Office.

Social Exclusion Unit. (1999b). *Bridging The Gap: New Opportunities For 16–18 Year-Olds Not In Education Employment Or Training*. London: The Stationery Office

Strelitz, J. (2003). Tackling disadvantage: Education. D. Darton & J. Strelitz (Eds.), *Tackling UK Poverty and Disadvantage in The Twenty-first Century: An Exploration of The Issues* (p. 57–75). York: Joseph Rowntree Foundation

Susanlı, Z. B. (2016). Understanding the NEET in Turkey, *Eurasian Journal of Economics and Finance*, 4(2), 42-57. doi: 10.15604/ejef.2016.04.02.004.

Şahin, İ. F. O. (2020). Genç İşsizliği Ve Mücadele Yöntemleri. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 8(20), 135-157.

Tamesberger, D., & Bacher, J. (2014). NEET Youth In Austria: A Typology Including Socio-Demography, Labour Market Behaviour And Permanence. *Journal of Youth Studies*, 17(9), 1239–1259. doi:10.1080/13676261.2014.901492.

Taş, H. Y., Küçüköğlü, M., & Demirdöğmez, M. (2018). Türkiye'de Genç İşsizliği Sorunu Ve Alternatif Çözüm Önerileri. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 7(18), 279-294.

Tekin, A. (2021). 2000'li Yıllardan Günümüze Türkiye Ekonomisinde Genç İşsizlik Sorunu ve Çözüm Önerileri. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 28(3), 447-466.

Tolgay, C., & Çakır, Ö. (2022). Ne Eğitimde Ne İstihdamda Olan Gençlerin Genç İşsizliğine Yönelik Algıları Üzerine Bir Araştırma. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24(4), 1680-1707.

Wickremaratne, N., & Dunusinghe, P. (2018). Youth Not In Education, Employment And Training (NEET) in Sri Lanka. *Advances in Economics and Business*, 6(5), 339-352.

Yüksel Arabacı, R. (2020). Türkiye'de Ne Eğitimde Ne İstihdamda Olan Gençlerin Sosyo-Demografik Yapısı ve İşgücü Piyasası ile Bağlantısı. *Amme İdaresi Dergisi*, 53(3).

Zuccotti, V.C., & O'Reilly, J. (2019). Ethnicity, Gender And Household Effects On Becoming NEET: An Intersectional Analysis. *Work, Employment and Society*, 33(3), 351–373.